TÜRK SOLU

Yıl : 1
Sayı : 44
17 Eylül 1968
100 Kuruş

Devrimci Eğitim Şûrasının Ardından...

Önemli bir olay saydığımız Türkiye Öğretmenler Sendikasının (TÖS) düzenlediği Devrimci Eğitim Şûrası'nın muhasebesini yapmak ve Şûra'nın siyasî ve toplumsal gelişmemiz üzerindeki etkilerini incelemek için zaman henüz çok erkendir. Ama şimdiden biz, bu konuda birkaç noktaya değinmeyi gerekli buluyoruz:

Şûra'ya sunulan raporların bir kısmında (bunların tamamını görmüş değiliz) eğitim meselesinin bir toplumsal düzen meselesi olarak ortaya konması yolunda çaba. meseleye doğru bir yaklaşışın kanıtı sayılmalıdır. Elbette ki, bu yoldaki çabaların tümünün başarılı olduğu söylenemez. Eğitimle toplumsal yapının sıkı ilişkisi konusu ne kadar deşilirse, bu mesele ne kadar doğru tahlil edilirse, doğru sonuçlara varmamız ve doğru bir eylem çizgisi saptama mız şansları da o ölçüde artacaktır.

■

Eğitimin her toplumda, o toplumun bireylerinden beklediği fonksiyonları yerine getirebilmeleri için, o birey leri gerekli bilgiler ve yeteneklerle teçhiz edilmesini, eğitilmesini sağlama yolunu tutacaklardır. Örneğin, avcılık ekonomisine dayanan bir ilkel komünal toplumda bireyden belenen şey, avcılığı gerektiği gibi yapabilmek için gerekli bilgi ve yetenekleri edinmesi olacaktır. Ve birey bu yolda eğitilecektir. Ama eğitim meselesini sadece ekonomik yönüyle koymak yeterli değildir. Ekonomik temelin üstünde, insanı o ekonomik düzene uygun biçimde yoğuran bir üst-yapı vardır. İlkel-komünal toplumun avcısı, toplumunun üretim tarzına uygun gelenekleri, töreleri ve kültürü de benimsemekle yükümlüdür. Bunlar da onun eğitiminin bir parcasıdır. Bir sınıf toplumu olarak, ilkel toplumdan farklı bir üretim tarzını tem sil eden kölelik toplumunda da ekonominin ve üst-yapının gerektireceği eğitim, farklı olacaktır. Elbette ki, bir sınıf toplumunda bütün insanları kapsayan bir eğitimden söz edilemez ve toplumdaki her sınıftan ayrı ayrı fonksiyonlar, yerine getirmesi beklendiğine göre, her sınıf için eğitim, ayrı bir nitelik taşıyacaktır.

Örneğin, sınıflı bir düzen olan feodal toplumda egemen sınıflardan beklenen savaşlarda silâh kullanma ve dinî töreleri yerine getirme gibi fonksiyonlara karşılık, toprakta çalışan serf, üretici fonksiyonunu yerine getiriyordu ve serf ilkel bir tarımın gerektirdiği bilgilerle ve ilkel dinsel eğitimle yetinmek durumundaydı. Feodal toplumun köylüsü, örneğin şeytanın birçok özelliklerini biliyordu ama, alfabesizdi. Toprak kölesi için yazma-okuma hiç gereği olmıyan bir lükstü. Asya toplumlarının tabanındaki ilkel köy ekonomisinin çiftçisi için de durum aynıdır.

Toplumsal gelişmede daha ileri bir aşamayı temsil eden kapitalist düzende durum, hiç değilse okuma bakımından başkadır. Burjuva devrimi, toplumu eşit siyasî haklara sahip vatandaşlar toplumu durumuna yükseltmeyi amaç edinir.

Kapitalist gelişme için feodal bağların kırılması ve toprak kölesinin özgür vatandaş durumuna getirilmesi şart tır. Kapitalist üretimde özgür işçi olanak çalışabilecek ve burjuva toplumunun vatandaşlık fonksiyonunu yerine getirebilecek olan bireyin, yazma - okuma gibi bazı temel bilgilere sahip olması gerekir. Burjuva devrimini gerçekleştirerek feodal kalıntıları ortadan kaldıran ve kapitalist gelişme yolunu tutan Batı ülkelerinde, geçen yüzyılda, ilk eğitim sorununun çözüme bağlanmasının ve ümmiliğin hemen hemen ortadan kaldırılmasının sırrını burada aramalıyız.

■

Biz burada, eğitimin ilk aşaması olan ilk öğretim üzerinde duruyoruz. Hem ümmiliğin ortadan kaldırılmasının eğitim dâvasının birinci sorunu olduğu için, hem toplumları bu bakımdan kıyaslamanın daha kolay olmasından ötürü. Kural şudur: Nerede halkın okuma ve yazmayı öğrenmesi meselesi henüz halledilmemişse, orada burjuva anlamıyla bile bir devrim, henüz gerçekleşmemiştir; orada henüz vatandaş burjuva anlamıyla bile özgür değildir. ve kapitalizm öncesi toplum biçimlerinin kalıntıları toplumsal yaşantının çeşitli yönlerini etkileyebilmektedir.

Bugün Türkiye'de de, Türkiye vatandaşlarının çoğunluğunun, henüz basit okuma-yazma gibi ilkel bilgilerden yoksun olması durumunu ancak feodal kalntıların hâlâ ülkemizde hüküm sürmeleriyle açıklayabiliriz.

1878'de Bulgaristan, Osmanlı İmparatorluğunun geri vilâyetlerinden biriydi. Bugünkü Bulgaristan içine giren topraklar bir Selânik bölgesinden, İzmir, ya da Beyrut bölgelerinden iktisadî ve toplumsal gelişme bakımından kıyaslanamazdı. 1878 de, Türk - Rus savaşının, Ruslar lehine sonuçlanmasiyle Bulgaristan siyasî bağımsızlığına kavuştu. Feodal - ağa sınıfını teşkil eden Türkler, ülkeyi terkettiler, İmparatorluğun Osmanlı egemenliği altındaki bölümlerine göç ettiler. Bulgaristan'da Türklerden kalan toprakları dev ralacak, yedekte bekliyen, bir feodal sınıf yoktu. (Bulgaristan'ın bu bakımdan durumu örneğin, Macaristan'ınkinden değişiktir). Topraklar paylaşıldı ve özgür Bulgar orta-köylüsü, toplumun temel gücü haline geldi. Ve feodal ilişkilerden arınmış olan Bulgaristan'daki o ortamda, ilk eğitim meselesi daha 19. yüzyılda 15-20 yıl gibi kısa bir süre içinde çözüme bağlandı. Gene o ortamda, henüz emekleme aşamasında olan Bulgar proletaryası, daha 1890'da (Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisinin kurulmasından sekiz yıl önce) Marksist bir emekçi partisi kurabildi.

II. Dünya Savaşından önce, Bulgaristan'da yüksek eğitim öğrencisi oranı ABD. lerindeki orandan, çok daha yüksekti. Ve bütün bunlar, batılı büyük devletlerin, Bulgar halkına zorla kabul ettirdiği, Alman asıllı, Koburg Hanedanından gelme Ferdinand gibi, gerici bir kral, devletin başında iken olabiliyordu. Ve kral. bu ilerici nitelikteki gelişmeleri önliyemiyordu.

Bulgaristan örneği de, feodal bağların kırılması anlamında demokratik devrimin gerçekleşmesinin eğitim meselesiyle nasıl sıkı sıkıya bağlı olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Bugün Türkiye'de. İmparatorluğun Rumeli vilâyetlerinden birinde, geçen yüz yıl içinde krallık düzeni altında başarılmış olan şeyi gerçekleştirmekten henüz uzağız. Türkiye vatandaşlarının çoğunluğu, hâlâ yazma okuma bilmemektedir. Ve bunun tek nedeni, henüz okuma - yazmayı gerekli kılan bir toplumu kuramamış olmamızdır. Ve tarım bölgelerinde emperyalizm ile işbirlikçi sermayenin doğal müttefiki feodal-ağa tipi, şu ya da bu biçimde, egemen olduğu sürece, feodal ilişkilerden kurtulmadığımız sürece, ilk eğitim dâvamızın halkın yararına çözüme bağlanması gerçekleşmiyecektir.

(Devamı üçüncü sayfada)

Yeni bir direnme biçimi

İŞGAL

Geçtiğimiz hafta İstanbulda önemli işçi hareketlerine sahne oldu. Önce Kavel daha sonra Emayetaş fabrikaları ve nihayet İzmirde Çamaltı tuzlaları işçileri tarafından işgal edildi. Olaylar, İşçi sınıfımızın yeni bir mücadele devresine girişinin ilk belirtileri niteliğindedir. Bu konuda yoruma girmeden önce olyları kısaca gözden geçirmekte fayda vardır.

Kavel

Kavel ve Emayetaş işçilerinin mücadelesi epey gerilere gitmektedir. Kavel işçileri 275 Sayılı Toplu sözleşme, grev ve lokavt kanununun kabulünün ardından ilk grevi yapan işçilerdir. 1963 yılının Ocağında olan grev 16 gün sürmüş ve kanlı olaylara sahne olmuştur. Koç ve Burla Biraderlerin ortaklığı ile kurulan bu fabrika, Türkiyenin tek yüksek gerilim kablo fabrikasıdır. Yani pazar geniştir, kazancı yerindedir. Fakat her nedense, çalışan 220 işçinin pek büyük bir çoğunluğu ancak 340 - 500 lira arasında para almaktadır. İçlerinde 4 - 5 hatta 7 çocuklu olanlar vardır. Bu denli zor koşullar altında yaşayan işçiler, toplu sözleşme düzenine girilince birşeyler elde edebilecekleri ümidiyle şiddetli bir mücadeleye girişmişler, fakat Koç - Burla ortaklığı önce polisi, daha sonra da hükümeti karşılarına çıkararak ilk raunda kazanmışlardır. Hükümet grevi ertelemiştir. 16 günlük direnişi politik nüfuzlarıyla kıran işverenler, daha sonra sarı bir sendikayla anlaşarak işçileri o sendikaya girmeye zorlamışlar ve ardından da 3 senelik bir sözleşme imzalayarak % 7 zamla paçayı kurtarmışlardır. Ancak 3 yıl sona erince işçiler aynı oyuna gelmemek için Çelik-iş'ten istifa etmişler ve ilk sendikaları Maden-iş'e dönmüşlerdir. Dönmüşlerdir ama işverenlerin de tepesi atmıştır. Yaz ayları gelince, işçiler izne çıkınca, bu örgütlenmeye önderlik eden 26 kişi kendini kapıda buluvermiştir. İşveren bu konularda öyle fürtursuzdur ki, izindeyken çıkardığı işçiler arasında 4 sendika temsilcisi mühendis bulunduğu halde, bölge çalışma müdürlüğüne inşaat işçilerini çıkardım diyebilmiştir. Fakat yaz ayları uzun sürmez. İzin mevsimi bitip fabrika tam kadro çalışmaya başlayınca işçiler çıkarılan arkadaşlarını istemeye başlamışlar önce yemek boykotu, sonra oturma grevi derken fabrikayı işgal edivermişlerdir.

İşgalden önceleri olaylar beş aşağı on yukarı bunlar, Ya işgal günlerinde neler oldu?

İşgal, Pazartesi sabahı saat 8 00 de başladı. İşçiler işlerini bıraktılar sopalarını aldılar, kapıları tuttular, «işgal» yazılı bezi astılar ve başladılar beklemeye. Kararlıydılar. İşveren boyna kâr ediyor kendilerine birşey vermiyordu. Toplu sözleşme yapalım zam alalım diyorlardı. Sarı Sendikayı getiriyor kapıya dayıyor ile buna gireceksiniz, toplu sözleşmeyi onla yapacağım diyordu. 26 arkadaş namuslu bir sözleşme yapmak ümidine kurban olmak üzereydiler. haber önce işverene daha sonra savcılığa, oradan polise uçtu ve sabah sabah 3 - 5 kamyon toplum polisi 10 - 15 sivil polis ve bir miktar yönetici kapıya dayandılar. Ama Kavelliler kararlıydı. Sivil polislerin iş güzarlığı, resmî polislerin tehditleri fayda vermedi, direndiler.

İşgal haberi İstinye'de duyulmuştu. Duyan geldi. Çoluk çocuk fabrikanın önüne döküldüler. Sopalar elde

(Devamı üçüncü sayfada)

başyazı

GÖÇ

Suphi Karaman

Havanın fiziksel yer değiştirmesi ile meteorolojik olayların karakteri çizilir. Yağmur, rüzgâr, fırtına, iyi hava, kötü hava gibi meteorolojik değişiklikler fiziksel yer değiştirmenin türlü biçimlerinin sonucudur. Yüksek ve alçak basınç bölgeleri arasında denge sağlanıncaya kadar havanın yer değiştirmesi devam eder. Denge kurulunca olaylar durulur, herşey süt liman olur. Havanın yer değiştirmesi, bu fiziksel olay, bir göçtür. Yüksek ve alçak basınç karşılıklı olarak teşekkül edince göç başlar.

Sosyal olayların da kendi aralarında ve bölgeden bölgeye değişen yüksek ve alçak basınç merkezleri vardır. Bu merkezlerde farklı basınç ekonomik nedenlerle teşekkül eder. Ekonomik temelde en önemli süreç üretimdir. Maddesel bolluk ya da yokluk üretimin sayısal ifadesidir. İyi düzenlenmiş bir ekonomik yapıda üretimin bolluğu toplumun refah ve saadetini sağlar. İnsanların mutluluğunu arttırır. Mutlu toplumlarda sosyal tansiyon düşüktür. Buralar tıpkı meteorolojik koşulların alçak basınç merkezlerine benzerler. Üretimin yetersiz olduğu ekonomik yapılarda ise yoksulluğun kısır dönü toplumu yer yönü ile sarmıştır. İnsanlar ıztırap içerisindedirler. Toplum mutlu değildir. Ekonomik yetersizlikler yüzünden tatmin edilemeyen ihtiyaçlar sosyal tansiyonu yükseltir. Buralar da meteorolojik olaylardaki yüksek basınç merkezlerine benzerler. Farklı ekonomik ve üretim koşullarının meydana getirdiği değişik tansiyon, sosyal olayların başlıca nedeni olur. Bunalım içerisindeki toplumların teşkil ettiği yüksek tansiyon bölgelerinden, mutlu toplumların alçak tansiyon bölgelerine doğru, tıpkı meteorolojik koşullarda olduğu gibi, bir hareket başlar. Sosyal olaylardaki bu fiziksel yer değiştirme de bir göçtür. Bunda meteorolojik nedenlerin yerini ekonomik nedenler almıştır. Yer değiştirerek göç eden de rüzgâr ve fırtına yapan hava değil, tarihin akışına yön veren insanlar ve toplumlardır. Büyük göçlerin, savaşların, istilâlarını, işgallerin kahramanlık için yapıldığı iddiaları, bu gün artık, gerçekçi tarih görüşü açısından, bir safsatadan başka birşey değildir. Ne Amerika kıtasının Avrupalılar tarafından muhaceretlerle işgali Kızılderililere karşı, ne de Türklerin Ortaasya'dan Batıya göçleri Bizanslılara karşı kahramanlık gösterileri için yapılmıştır. Ekonomik nedenler, üretim biçimi ve ihtiyaçları göçlerin de, savaşların da başlıca kaynağını teşkil etmişlerdir.

Ondokuzuncu yüzyılda meydana gelen büyük sanayi devriminden sonra, Batıda bir kısım toplumlar, üretimde biçim değiştirerek, sür'atli ekonomik bir gelişme ile büyük kalkınma hamleleri yaparlarken Doğuda ve yeryüzünün diğer bazı bölgelerinde ise diğer bir kısım toplumlar sanayi devrimine girecek bir ortama sahip olamadıkları için ekonomik yapılarında değişiklik yapamadılar, geri kaldılar. Bugün artık kalkınmasını tamamlamış çok gelişmiş ülkelerle, geri kalmış ülkeler arasında, birkaç yüzyıl öncesinden çok farklı ilişkiler kurulmaya başlanmıştır. Sanayi devrimi ile gelişen kapitalizmin geri kalmış ülkeleri ezen niteliği emperyalizmin yeni biçimi olmuştur. Ham maddelerin mamûl maddelerle mübadelesinde mal ve emeğin, daima kapitalist ülkeler lehine işletilen, değer farkları bir tarafta mutluluğu arttırırken diğer yönde fakirliği çoğaltmaktadır. 1955 - 1965 yılları arasında, çok gelişmiş ülkelerden az gelişmişlere kalkınmaları için borç verilerek yapılan ekonomik yardımların iki katı yaratılan fiyat farkları ile çaktırılmadan geri alınmıştır. Bu on yıllık dönemde mamûl madde fiyatları % 35 arttırılmış iken ham madde fiyatları % 33 düşürülmüştür.

Kapitalizmin dev iştahı ekonomik ilişkilerdeki ithalât ve ihracat mallarının değer farklarından da artık tatmin olmamağa başlamıştır. Kendi ülkelerindeki refah ve bolluğun meydana getirdiği alçak tansiyonla, ezdikleri ülkelerde sebebi oldukları bunalımların arttırdığı yüksek tansiyon arasında son yıllarda başlayan fiziksel yer değiştirme, bir göç yeni bir sömürüye yol açmaktadır. Geri kalmış ülkelerden beyin ve emek ihracı ve bunun için yaratılan ortam, ekonomik kalkınmanın sınırına yaklaşmakta olan geri kalmışları bu sınırdan büsbütün uzaklaştıracak yeni bir buluştur. Yurdumuzda bir doktorun yetiriştirilmesi beşyüz bin liraya olurken onu ayda bin dolar karşılığında çekip almak, millî gelirden bu amaçla yapılan yatırımı boşa çıkarmaktan başka hiç bir anlam taşımamaktadır. Yurt dışında bulunan beş bin doktor ekonomik gelişmeğe muhtaç Türkiye'nin Amerika'ya ve Batıya iki buçuk milyar liralık yardımı demektir. Mühendisler, atom ve fizik âlimleri ihracı ve benzerlerine oranla altı kat fazla masrafla yetiştirilen Fen Lisesi mezunlarının bir kısmının da dışarıda kalacakları dikkate alınacak olursa az gelişmiş Türkiye'nin çok gelişmiş ülkelere faizsiz ve karşılıksız yardımının büyüklüğü görülür. Kalkınamamış ve iş alanları geliştirilememiş bir ülkede, gelir dağılımı düzenlenememiş bir toplumda, emeğin değerini bulamadığı her yerde beyin ihracı devam edecek ve hatta gittikçe artacaktır.

Batı Almanya'da sayıları gittikçe çoğalan Türk işçilerinin kazançları ve bu kazançların döviz transferleri hoşnutluğumuzu artırmaktadır. Oysa bu işçilerin Alman ekonomisine katkıları kendi kazançlarından birkaç kat daha fazladır. Yakında bu işçilerin sayısı 500-600 bini bulacak ve dış ticaret açığımızın büyük kısmını bunların döviz transferleri kapatacaktır. İşte o zaman dış ticaret dengesinin tek yönlü bir kaynağa dayandırılması dış politikada ve dış ticarette yeni baskılara maruz kalmamıza yol açacak ve yeni bağımlılıklar yaratacaktır.

Bunalım içerisindeki yüksek tansiyonlu toplumlardan mutlu toplumların alçak tansiyon bölgelerine yapılan beyin ve emek ihracı, Türkiye için artık, tarihte yeni bir göç halini almıştır. Sosyal ve ekonomik yapıdaki bozukluklar düzeltilmedikçe üretim biçimi ve ilişkileri yeni bir düzene sokulmadıkça toplumun bunalımı ve yüksek tansiyonu sürüp gidecek ve bu GÖÇ de devam edecektir.

Olaylar - Olaylar

CHP'de dönenler

CHP Kurultayı yaklaştıkça Emperyalizm ve işbirlikçileri, yayın organları ve kulis faaliyetleriyle hummalı bır çalışmaya girmiş bulunmaktadırlar. Türkiye'de yaklaşan genel seçimler, kendi bünyesinde seçim problemini bir Kennedy daha öldürerek halleden Amerikan emperyalizminin dikkatini iyice çekmektedir AP'nin son Senato seçimlerindeki oy kaybı, Amerikan emperyalizminin rahatını kaçırmıştır. Filipin demokrasisinin tezgâhını kurabilmek için yeni ve büyük gayretler sarfetmektedir. AP'nin gözden düşmesi halinde AP'ye kuvvetli bir koalisyon ortağı lâzımdır. CHP Ortanın Soluna yönelmekle bu niteliğini yitirmeğe başlamıştır. Binaenaleyh CHP'nin hizaya getirilmesi ve Filipin demokrasisinin bir unsuru olmaktan uzaklaşmaması lâzımdır. Yani CHP, Ortanın Solu ekibinden temizlenmelidir. Bu iş için çeşitli çevreler işbirliği halindedirler. Damad-ı Şehriyarî ve Kemal Satır ikilisi, Milliyet gazetesinin de yardımıyle, CHP'deki «asırı solu (!)» bahane ederek, Ortanın Solu ekibine bir taarruza geçmişlerdir. Mizansenin en önemli unsuru ise İsmet Paşa'dır. Damat - Satır ikilisinin gözettikleri nokta Paşa'yı kongreye kadar sola karşı çıkartmak, böylece kongrede Ortanın Soluna karşı Paşa'nın ağırlığı ile sonuca varmaktır. Bu arada Kemal Satır'ın, Singer'in müdürü ile iyi (!) ilişkiler kurduğu söylenmektedir. Çınar Oteli'nde yenen yemekler buna kanıt olarak ileri sürülmektedir. Singer'in müdürü birçok Avrupa ülkelerinde CİA'nın iyi bir ajanı olarak tanınmıştır. CHP içindeki bu CİA'lı muhalefet, Damad-ı Şehriyari vasıtasıyle İnönü'yü bir ölçüde etkilemiş ve Satır'la aynı paralelde konuşmasını sağlamıştır. Milliyet gazetesi ise Ecevit yerine Satır'ın konuşmasını manşete geçirerek ve aynı gün Damadın NATO hakkında önemli (!) bir yazısını yayınlıyarak, bu mizanseni tamamlamıştır. Ertesi gün de İnönü'nün «CHP sosyalist olamaz» diyen konuşması üzerine yer yerinden oynamış ve istenen şamada büyük ölçüde sağlanmıştır.

Şimdi ne olacaktır? Peşinen söyliyelim ki Emperyalizmin CHP üzerine oynadığı oyun çok şanslı değildir. Bütün patırtı ve gürültülere rağmen CHP Kurultayının Ortanın Solcularınca kazanılacağı tahmin edilebilir. Zira teşkilât Ortanın Solunu desteklemektedir ve. İnönü'nün ise Kurultay da, Kurultayın havasını yoklamak üzere önce ortalama bir konuşma yapıp, daha sonra kuvvetliden yana yatar. Bu ise İsmet Paşa'nın 40 yıllık politikasıdır.

Boğaz Köprüsü için Konsorsiyum

Morrison-Knudsen firmasının ısmarlama raporları ve AP yöneticilerinin ısrarlı çabaları sonunda Türkiye, Boğaz Köprüsü ile milyarları bulacak yeni bir soyguna adım adım itilmiştir. Şehircilerin gereksiz, ekonomistlerin verimsiz bir yatırım olarak karşı çıktıkları Boğaz Köprüsü projesi için iktidar, şimdi, devlet dairelerini yabancı sermaye dilenmeye yöneltmiştir. Maliye Bakanlığı ve Devlet Plânlama Teşkilâtı asma köprü için Keban Barajı'nda olduğu gibi «Keban Sendikası» biçiminde özel bir konsorsiyum kurulmasına çalışmaktadır. Konsorsiyuma başta Amerika olmak üzere birçok büyük kapitalist ülkenin üye olması beklenmektedir.

Kasım ayında ihalesi beklenen köprü için finansman gayretleri yeni değildir. Daha 1965 yılında Amerikan Mühendislik dergisi «Engineering News-Record», Morrison-Knudsen firması müdürü Jack Bonny'nin uluslararası bankerlerle asma köprü finansmanı konusunda görüşmeler yaptığını yağmıştı. Aynı Amerikan firmasının bir zamanlar Türkiye Baştemsilcisi olan Demirel şimdi aynı doğrultuda çaba harcamaktadır. Devlet bütçesinde büyüyen açığa rağmen, Anayasa'nın emrettiği plânlı kalkınmayı, özel sektör ve yabancı sermaye yararına plânlama biçiminde yürüten Demirel iktidarı her büyük yatırımı talan haline getirmektedir. Konsorsiyumla yabancı sermaye soygunu başlatılacaktır. Yayında gazetelerde ilân edilecek olan çevre yolu istimlâkleri için arsa spekülâtörleri pusuda beklemektedir. İktidar için önemli olan da herşeyden önce geriye dönülmeden bu talanı baş latmaktır. Morrison firmasına çalışan De Leuw-Cather firması yöneticilerinden L.A. Dondanville'in İstanbul Nâzım Plân Bürosunda ikinci Boğaz Köprüsü için sondajlara giriştiğini önceleri açıklamıştık. Asma Köprü girişimi bir köprüler tuzağıdır. Türk ekonomisine ve güzel İstanbulumuza hazırlanan bu tuzağa karşı kamuoyu gün geçtikçe bilinçlenmektedir.

Özel Okullar Devletleştirilmelidir

Geçenlerde İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi genel kurulu özel yüksek okulların anayasanın 120. maddesine aykırı olduğunu ve bu durumun düzeltilmesi için özel yüksek okulların devletleştirilmesi gerektiğini belirten bir karar almış ve Senatoya yollamıştı. Bir hafta önce de Ankara Hukuk Fakültesi «Üniversite Reform Komisyonu» hazırladığı raporda, özel yüksek okulların derhal kapatılmasını istemiştir. Bu suretle mimar ve mühendis odalarında ve öğrenci örgütlerinde özel okullara karşı başlıyan muhalefet, üniversiteye de yayılmaya başlamıştır, meslek odalarına alınmaması kararlaştırılan özel yüksek okul çıkışlı mimar ve mühendisler Bayındırlık Bakanlığınca işe alınmaya başlanmıştır. Buna karşılık mimarlar odası, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği kanuna dayanarak bu uygulamaya karşı çıkmıştır. Çünkü bu kanuna göre mühendis ve mimarların sanat esası için bir odaya kaydolmaları şart koşulmaktadır.

TİP'te dayak

Türk Solu'nun 41 inci sayısında, «TİP, Gaziosmanpaşa ilçesinden kapı dışarı edilen işçi» başlığı altında, bir yazı yayınlanmıştı. Bununla ilgili olarak, yazı sahibi, TİP İl Gençlik Kolu Başkanı Behçet Çalışkan, ifadesi alınmak üzere, İl Merkezine dâvet edilmiş. «Bu gazetede yazı yazmanın suç olduğunu» söyliyen İstanbul il yöneticilerinden Şaban Yıldız, sorgu için, davete icabet eden Behçet Çalışkan'ın üzerine, öğrenildiğine göre, tekme, sille - tokat çullanmış ve diğer arkadaşlarının katılması ile merdivenlerden aşağı, kapı dışarı etmiş.

Olay kahramanı, vatan kurtaran Şaban'ın kendisine yaraşır biçimde icra ettiği bu tip dayak atma olaylarına TİP üyelerinin yabancı olmaması, gerekir. Çünkü hazretin, buna benzer vukuatı, tâ karakol tutanaklarına kadar geçmiş; ilçelerarası aylık toplantıların birinde, kalabalık bir üye topluluğunun gözleri önünde cereyan eden böyle bir olay da, geçen il kongresinde dile getirilmişti.

Kiesinger'in düştüğü tezatlar

Batı Almanya Başbakanı, geçen hafta Ankara'daki görüşmeler hakkında, henüz resmî tebliğ yayınlanmadan evvel, bir basın toplantısı yaptıydı. Toplantıda Şansölye, hükümet tarafından gayet hararetle karşılanmasından cesaret almış olacak, misafirliğini bir tarafa atarak düpedüz Sovyet - Türk ilişkilerini bozar nitelikte lâflar etmekte sakınca görmediydi. Şansölye der ki: «Her iki ülke Sovyetler Birliği ile sınıra sahiptir ve tesir sahası içindedir. Bu sebeple Çekoslovakya olaylarını Ankara'daki görüşmelerde geniş çapta ele aldık. Ancak Rusya gibi kuvvetli bir ülke karşısında kuvvetli temele dayanan bir tedbir almak gerekir.»

Bizim Sovyetler Birliği ile sınırımız olduğu doğrudur ama, Sovyetler Birliği ile aktüel bir sınır çatışmamız olmadığı da doğrudur. Her komşu ülke gibi, bizim de Sovyetler Birliği ile karşılıklı birbirini etkileyen ilişkilerimiz, Şansölye istese de istemese de olacaktır elbet. Nitekim, bu ilişkilerin artması yönünde, son senelerde bir hayli gelişmeler de olmuştur. Haberleşme, ulaştırma tekniğinin bu kadar geliştiği bir dünyada, bir ülkenin diğer bir ülkeyi «tesir sahasına almak» için ille de sınırı olması şart mı? Ve zorunlu olarak akla şu soru geliyor: Türkiye ve Batı Almanya'nın Amerika'yla sınırı olmadığına göre her iki ülke de Amerikan «tesir sahasının» dışında mıdır? Hayır, her iki ülke de Amerika ile sınırı olmamakla beraber yine de onun tesir sahası içindedir. Hem de doların dan tutun, uzmanına, askerine, topuna-tüfeğine üstlerine vb. kadar.

Türk vatanseverinin, öncelikle, somut olarak içinde bulunduğu bu «tesir sahasından» kurtulmakta kararlı olduğu Şansölyeye kesin olarak söylenmemiş zahir.

Sonra, bizim Sovyetlerle sınırımız Batı Almanya'nınkine benzemez ki. Sovyet halkı Lenin önderliğinde, Türk halkı Mustafa Kemal önderliğinde, ayrı nitelikte olan, dev rimlerini yaparlarken bu sınırları karşılıklı dayanışma içinde çizmişlerdir.

Almanya'da durum çok farklıdır. Bir kere İkinci Dünya Savaşından önce Almanya'nın Sovyetler Birliği ile sınırı yoktu. Harbin başlarında istilâcı Faşist Sürüleri Doğu Avrupa'yı baştan aşağı işgal ettiğinde Almanya'nın Sovyetler Birliği ile, bir ara, kocaman bir sınırı olmuştu. Bunu da yetersiz görüp sınırı Moskova önlerine, Volga nehrine, Kafkas dolaylarına kadar götürmüş lerdi. Amaçları Hint'e Çin'e ulaşmaktı. Evdeki hesap çarşıya uymadı. Faşist sürüler çevrilip-çevrilip imha edilmeğe başlayınca, sınır da gerisin geriye gelmeye başladı. İstilâ plânları suya düştükçe sınır çizgilerinin gerileme hızı da artıyordu. Öylesine ki ana vatan topraklarını bile savunmayı bir tarafa bırakıp alelâcele kayıtsız şartsız teslim bayrağını çekmişlerdi.

Almanya sun'î olarak ikiye bölünmüş, Berlin Doğu Almanya'da kalmıştı. Doğu Almanya'da kalan Berlin de, Doğu-Batı diye tekrar ikiye bölünmüştü.

Allah Alman milletini demek dünyamızın başına efendi olarak değil de, bir süre olsun, bölünmüş bir halde, sınır sınır içinde yaşamak üzere yaratmıştı. Kanımızca ikinci hâli birinciye yeğ görmesi olumlu da olmuştur. İşte biz bu yakın tarihi hatırlayıp Şansölyenin Türkiye ve Batı Almanya'nın Sovyetler Birliği ile olan sınırları üzerindeki görüşlerine katılmıyoruz.

Şansölyenin Çekoslovakya olaylarında düştüğü çelişki daha da ilginç. O Çekoslovakya'ya Varşova Paktına üye devletlerin ordularının girmesine karşı olduğu gibi Batı Almanya'daki işgal kuvvetlerinin, yani, Amerikan, İngiliz, Fransız ordularının kalmasına da karşı değildir. Aksine işgal kuvvetlerinin Batı Almanya'dan çekip gitmesine karşıdır. O Hitler'ci intikamcıların işgal kuvvetlerinin desteğinde kol gezmesinden yanadır.

Varşova Paktına üye devletlerin böyle bir Almanya'ya karşı kuşkulu olmaları doğaldır. Doğal olmayan 5 inci kolun sosyalist bir ülkede at oynatabilmesidir.

Gerekli uyanıklılığın gösterilmemesi dünyamızın yeniden kana boyanmasına kadar gidebilir.

Devalüasyon ve işin esası

Aslan Başer KAFAOĞLU

Devalüasyon sözleri ve yapılmalı, yapılmamalı gibi artışmalar süre gidiyor. Geçen sayımızda incelediğimiz Dış Ticaret ve kalkınma Semineri de sanki tek bir konu bu imiş gibi geçti. Türkiye'nin Dış Ticaret ve kalkınma alanında başka derdi yoktu sanki. Her konuşan devalüasyon yapılmayışını ithalâtçıya verilen primi dert edinmişti. Oysa paranın dış değerinin düşürülmesi anlamını taşıyan devalüasyon'un pekaz önemi olduğunu aşağıdaki anlatacaklarımız ortaya koyacaktır.

Devalüasyon söylenmesi zor frenkçe bir lâf. Bu lâfın kısa anlamı şu: Paramıza yabancı paralarla değişirken bir değer biçilir. Denir ki, örneğin 1 Türk Lirası doların dokuzda biridir. Devalüasyon, işte, bu ilişkiyi Türk parası aleyhine değiştirmek demektir. Yani bir dolar almak için 9 Lira verirken, diyelim 12 lira vermeyi kabul etmek demektir. Devalüasyon yapılınca meselâ 1000. — dolar değerindeki kamyona 9.000, — Türk lirası öderken, bu miktar 12.000, — Lira olur, 9.000 Lira yerine. Bunun gibi, dış borç öderken 1 milyon — dolarlık borcu ödemek için bütçeye 9 milyon lira koymak yeterken, bu miktar 12 milyon liraya yükselir. Yani dış borç ödenirken, ithalât yapılırken aleyhe, ihracatta lehimize işler.

Dış Ticaret ve kalkınma seminerinde Türk parasının gerçek değeri düştüğü halde dış değerinin düşürülmeyişi, yani teknik deyimle devalüs edilmeyişi yerildi. Ve bu sistemin ithalâtçıyı koruduğu söylendi, ısrarla bu nokta üzerinde duruldu. Dış Ticaretle kalkınmanın ilişkilerini inceleme görevini üstlenen Profesör Memduh Yaşa özellikle bu noktayı Dış Ticaretin düzenlenemeyişinin en belli başlı nedeni saydı. Eski maliye Bakanlarından Kemal Kurdaş, Profesör Oktay Yenal bu noktayı eleştirmekte en ileri giden konuşucular oldu. Buna karşılık Maliye Bakanlığı Hazine müşaviri Erhan Bener bu hususta oldukça çekingendi. Bener haklı olarak bugün esasen uygulanan ithalâtı kısıcı, ihracat ve turist gelirlerini teşvik edici ekonomik tedbirlere dikkati çekmektedir. Ancak bize göre bir ülkenin dış ticaret sorununu sadece bir dış para değeri sorunu olarak almak yanlıştır. Türkiye gibi az gelişmiş bir ülkenin Dış Ticaret sorunu bazı temel noktalar gözönünde bulundurulmadan bu konuda kesin bir çözüme varılamaz.

Türkiye sanayileşme bir yandan da tarımını modernleştirme zorundadır. Bu da geniş ölçüde yatırım mali ithâlini gerektiriyor. Fabrika makineler; fabrika inşaatı için gerekli inşaat malzemesi, makineleşen ve gübre kullanmaya başlayan bir tarımın ihtiyaçları dolayısiyle yabancı mallara istek çok yüksektir. Bu çok yüksek istek taşıma su örneği kısa vadeli kredilerle karşılanamaz. Bunlar mutlak olarak hiç bir gecikmeye yer ve zaman bırakılmadan ele alınıp, ithalât sür'atle gerçekleştirilmelidir. Bunun yanında, Türk endüstrisi diğer azgelişmiş ülkelerde olduğu gibi, ileri endüstri ülkelerinin ürünlerinin fiat ve kalitesinde mal üretemez. Bu yetersizlik dolayısiyle gerek kurulmuş ve gerekse kurulmamış endüstrilerin ürünlerine karşı, tüketicilerin büyük bir satın alma isteği meydana çıkar. Bu istekler de serbest bırakıldığı takdirde yine büyük bir yabancı malı talebi doğar. Bu belli başlı iki unsur dışında da Türk tüketicilerin eline geçen bazı sanayi ürünlerinin fabrikasyonu için ham maddeler dışardan gelmektedir. Bu da yabancı mallara olan talebi bir ölçüde daha artırır. Şu suretle yabancı malların Türkiyeden çok miktarda talep edilmesi sonucu bu malların değeri artar. Tabiatiyle bu malları almak için yabancı para lâzım olur. Bu da yabancı paraların değerlerinin artması demektir.

Tarabya seminerinde konuşucu ve yorumcular bu para düzeni ithalâtı lehine işlemektedir derlerken haklı bulunuyorlardı. Ama bu haklılık geçici bir haklılıktır. Sırf para değerinden bir ekonomik tahlil kadar insanı yanıltıcı bir şey olamaz. Parasal görünüşler ekonomik olayların nedeni değil ancak sonucudurlar. Burada da devalüasyon zorunda bulunmuştur, bu statik (durgun) bir parasal durumdur. Bu durum bir anı tespit etmektedir. Ancak bu ana gelinirken geçilen yerler, izlenen yollar vardır. Bu yollar sağlam yollar ise, varılan nokta tehlikeli olmayan bir noktadır.

Oysa Türkiye'de düşünüş itibarıyle determinist bir bilim yönetimi izleyen ekonomi uzman ve bilgini yetişmediğinden ekonomik olaylarla sadece ağırlık itibariyle parasal bakımdan bunalımlara düşüldükçe uğraşılmıştır. Bunalımlara düşerken geçirilen ve bozuk bünyelere bizi ulaştıran yollar ve eylemler üzerinde hiç durulmamıştır. Bir benzetme yaparsak, bozuk bünyeli bir müessese birgün gelmiş parasız kalmıştır. Burada önemli olan parasız kalış olayı değil, fakat parasız kalmaya giden yoldur. Oysa bizim uzman ve ekonomistlerimiz, parasız kalış olayına dikkatlerini vermişler, bünye bozukluğu üzerinde pek az durmuşlardır. Parasız kalan bir işletme, oysa, sağlam bir işletme ise kasasında para kalmayış geçici ve kısa zamanda düzelecek bir durumdur. Bunun gibi, bozuk temellere oturan bir işletme, kasasında milyonlarca lira da olsa tedavi edilmesi gereken bir hastalığa tutulmuştur. O para kendisini çok kısa bir zaman kararlı sonlardan koruyabilir. Zaten bu gibi biriken paralar da borç harç gelmiş paralardır.

Dış Ticaret ve kalkınma ilişkilerini incelerken de bu görüş açısına dikkatle bakılmak gerekir. Para değerini düzeltmekle bir şey kayanılmaz. Nitekim 4. Ağustos. 1958 de Doların değeri alınan bir kararla 2.80 liradan Liraya yükseltilmiştir. Ama bu değer kısa zamanda gerçek değerden ayrılmış ve 1961 de dolar değeri 11.5 Liraya düşmüştür. Sonra zamanla bu değer düşüşünü bugünkü seviyeyi bulmuştur. 1946 devalüasyonunda da devam koydu. Devalüasyon yapılsa da ithalâtın kârlı olması nedeniyle birkaç senede yabancı paraların resmî değeriyle gerçek değeri arasında mutlaka fark meydana gelecektir. Çünkü, azgelişmiş bir ülke olarak Türkiye çok yatırım malı sağlamak ihtiyacındadır yani makineler ve inşaat malzemesi. Bunun yanında belli ve köklü bir sanayi politikamız olmadığından, kurulan fabrikaların ya ilk maddeleri yada yardımcı maddeleri yabancılardan gelmektedir. Ulaştırma sistemimiz karayolu'na dayanıyor başlıca. Bu da büyük ölçüde yabancı makinaya ihtiyaç göste- Durum bu iken yabancı mallara ve bunun sonucu yabancı paralara olan ihtiyaç artacaktır, bu ihtiyaç arttıkça da yabancı paraların gerçek değeri ortacaktır.

O halde çare nedir? Çare ekonomimizi hasta bünyesinden kurtarmak köklü tedavi yollarına derhal girmektir. Önce yanlış sanayi politikamızı düzeltmeliyiz. Bu politika artık dışarıya geniş ölçüde bağlı peyk sanayiler kurma yolunu terketmelidir. Kurulacak endüstriler de sağlam ölçüler ele alınarak, ekonomiye yük olmayacak şekilde kurulmalıdır, kurulan tesisler bütünüyle yurt talebini karşılamalıdır. Örneğin 10 bin kamyon satışı ile ihtiyaç karşılanırken 20 bin kamyon imâl edecek kadar bir sanayi kapasitesi kurulursa şunlar olur :

a) 10.000 ihtiyaçtan fazla kamyonun ithâl parçası olan 25 milyon dolarlık bir döviz nahak yere harcanır.

b) 10.000 kamyon imâli için kurulan tesislere harcanan dövizler boş yere yurt dışına çıkmış olur.

İkinci olarak tutulacak yol ulaştırma da en az döviz harcanacak şekilde bu kesimin plânlanmasıdır. Gemi ithâl edip döviz harcamışızdır, Demiryollarına döviz harcamışızdır. Sonra bütün bunları bir kenara tamamen veya kısmen bırakıp, karayolu taşması için yeniden döviz harcıyoruz. Bu yolla zaten son derece yüklü olan dövize ihtiyaç bitmez. Bu yolla döviz kaynaklarımızı tüketmekle kalırız. Ekonominin tümü plânlanırken, bayındırlık ve yol gibi işgücü ihtiyacı fazla olan yatırımlarda makine yerine mümkün mertebe işçi kullanılmalıdır. Bu suretle hem işsizlere iş bulunmuş olur ve hem de makine ve teçhizata yeniden ve bu işler için döviz harcanmamış olur.

Son olarak, ilâ ithalâtçının kârının fazlalığı üzerinde durulacaksa, bunun nedenlerine inilmelidir. Bu neden ithalât ihtiyacının sınırsız ölcüsü yanında sınırlı olarak ithâl hakkı verilmesidir.

İthalât serbest bırakılsa belki 2 milyar dolarlık mal gelecektir. Biz diyoruz ki imkânımız senelik sadece bunun beste ikisi kadar mal gelebilir. Bu malı getirenler elbette imtiyazlı duruma girecektir. Az gelismis ülkelerde ithâl malı satmanın yarattığı asırı kârlılığı önlemenin yolu yoktur. En iyisi bu imtiyazdan kamuyu yararlandırmaktır. Bunun da çesitli yolları vardır. Ünlü Profesör Kaldor ithâl lisansları seklinde ortaya çıkan bu imtiyazların ihale (açık artırma) yoluyla satılmasını teklif etmisti. T İ.P. programı bu ihtiyacı karsılamak icin dıs ticaretin devletlestirilmesini önermektedir. Bunun gibi çeşitli çözüm yolları bulunabilir. Ama yine de beyan edelim ki. durum bir para sorunundan çok ekonomideki plânlı hareket noksanı olarak mütalâa edilmelidir. Bugünkü sekilde süre giden bir kapasite israfı yanında ithalâta ve diğer döviz harcamalarına kaynak ve imkân yetiştirmenin olanağı yoktur. Yukarıda belirlenen çarelerden en önemlisi şüphesiz sağlam bir sanayileşme politikasıdır. Bugünkü montaj sanayii döviz harcamalarını artıracağı yerde azaltacak yahutta ekonomiye güç katacak bir niteliğe kavuşturulmadan, ulaştırmamızı bir düzene sokmadan sadece parasal adımlarla sağlam bir amaca varmanın olanağını bulamayız. İthalâtçı lehine işleyen bugünkü para değeri değildir sadece. Para değerinde, bütün herşey ekonomide ithalâtçı lehine işlediği için bugün gelinen yere gelinmiştir.

Bu genel yargıdan sonra daha özel bir pâlanda konuyu incelemek isteriz. Devalüasyon isteyenlere göre, para gerçek değerine indirilirse ihracat artacaktır. Oysa durum bu değildir. Birkez ihraç mallarımızın bir önemli kısmını teşkil eden Tütün, fındık, fıstık ve üzüm fiattan ayrı etkenlerle alınıp ihracatı artıramayız. Büyük ihracat ürünlerinden sadece pamuğun ihracatı devalüasyon yoluyla yükselebilir. Burada da kendi fabrikalarımızdan artan bir önemli pamuk üretimimiz yoktur.

İkinci olarak derlerki, çeşitli döviz kurları vardır. Tek bir kur olsun. Bize göre bu da yanlıştır. Çünkü aslında tek bir kur politikası kadar azgelişmiş bir ülkeyi sıkan cendere olamaz. Tek kur uygulaması ve para fonunun bu konuda koyduğu katı disiplin, aslında az gelişmiş ülkelerin aleyhine konmuş bir kuraldır. Üçüncü olarak, biz de devalüasyon zararlarını sayalım :

a) İthâl mallarının çoğu sanayide kullanılan yedekparça, ham madde ve yatırım mallarıdır. Bu malların mahiyeti devalüasyon yapılınca çok artacaktır.

Bu da içerde bir fiat yükselmesine, toptan bir para düşmesine sebep hazırlayacaktır. İhraç mallarımız bir elden kazandıklarını diğer elden kaybedeceklerdir.

b) Dış Borç ödenirken ayni miktar borç için daha çok Türk Lirası ödenecektir. Bu da bütçe açıklarını artıracak, hayat yeniden pahalılaşacaktır.

c) Daha önemlisi malla mal değiştirilmesi demek olanklıringli alış verişlerde, — sosyalist ülkelerle dış ticarette malla mal değiştirilmektedir. — Burada değişmeler de, zaten gerçekçi bir para değeri uygulanmaktadır. Devalüasyonla bu değişmeler para değerine vurulacak, bu suretle önemli bir kaybımız daha olacaktır.

d) Kredi ile yapılan yatırım tesislerinde boş yere Türk parası maliyetler artmış olacaktır. Anlatalım: Örneğin keban tesisleri için 200 milyon dolar kredi alınmış olsun. Bu kredilerin Türk Lirası karşılığı 1 800 milyon liradır. Doları 12 Liraya yükselterek milli paramızı düşürdüğümüz takdirde tesis için verilen Türk liraları toplamı 2400 milyon lirayı bularak ayrı bir maliyet yükü teşkil edecektir. Türkiye'nin uzun vadeli programı ve proje kredileri toplamı oldukça yüksektir. İstanbul'a alınan otobüslerden, petrol Rafinerilerine kadar bütün tesisler krediyle meydana getirilecektir. Bütün bunların maliyet yükleri bir devalüasyonla büyük ölçüde artmış olacaktır.

Ama aleyhteki bütün bu delillere rağmen yine de devalüasyon yapılacaktır. Dış Hakim Çevreler Hükümeti buna zorlamak için dış kredileri azaltmak suretiyle büyük baskıya girişmişlerdir. Sonradan kurtarıcı bir toptan kredi yemiyle ekonomimizi, yeniden bir devalüasyona zorlayıp, sağlamaya ve yağmaya eskisinden hızlı olarak devam edeceklerdir.

İŞGALLER

(Baştarafı birinci sayfada)

Kardeşlerini kocalarını dostlarını beklemeye başladılar.

İşveren, yani Vehpi Koç'un eniştesi, telefon edenlere «Komünistlerin işi bu» diyordu. İşçilerden biri «Zeki Müren devlete bunlardan daha çok vergi verir. Ama, onu iki özel fedayisi muhafaza eder bunlar 500 polis müdafayaa ediyor» diyordu. Kucağında çocuk elinde kalın bir sopa olan kadın ise «evde baban hasta yatıyor. Kapıyı çektiğimlen geldim biz evimizi erkeğimizi kolay yedirmeyiz» diyordu. Ve işgal devam ediyordu. 4 maddede toplanan istekler şunlardı.

1. İşten çıkarılan 26 kişi yeniden işe alınacak.
2. Referandum yapılarak hangi sendikayı istediklerini işçiler kendileri tayin edecekler.
3. İş emniyeti sağlanacak,
4. İşçi düşmanı fabrika müdürü işten çıkarılacak.

2 gün devam eden görüşmeler sonunda, son madde dışındakiler kabul edilmişti. İşgal sona erdi. Adlî konuşturma başladı 15 kişi önce nezarete alındılar. Sonra mahkemece serbest bırakıldılar. Bu defa ilk raunda işçiler kazanmıştı.

Emayetaş

Emayetaş fabrikası Bakırköydedir işçiler daha önce grev geçirmişler, iki sendikanın mücadelesinden ötürü yenilmişlerdir. Bu defa da aralarında tam bir birlik yoktur, Başkanı AP milletvekili olan Metal - İş sendikası sözleşme yetkisini almış, sözleş ve yapmaktadır. Sözleşme uzanmış istenen haklar alınmamıştır. Oysa soba yapım mevsimi geçecek, Grev bir ekonomik baskı unsuru olmaktan çıkacaktır. İşveren 3 senelik sözleşme için çok düşük bir teklifle karşılarına çıkmaktadır.

Asaplar gergindir. İşin biran önce halledilmesi lâzımdır. Bir gece vardiyasında karar alınır. İşgal başlar. Başlar ama nasıl? İşçinin yarısı dışarda yarısı içerde. Boştan yenik düşmüştür hareket. Polis gelir işçileri çıkarır. İşgal Biter. Garip garip bakışırlar birbirlerine. Öğrenciler ziyarete gelir, işçiler toplaşırlar «Ah» derler «Sabah sabah gelseydiniz çıkar mıydık? Sahipsiz kaldık...» Metal-İş yöneticileri kahvede pişpirik oynamaktadırlar.

Burada Grev ve iki Sendika vardır. Biri Greve karşıdır öbürü işgale karşıdır. Grev başlamış yürüyor işveren ise yeni işçiler alıp çalıştırmak istiyor. Bir gece karar verirler sendikacılar hapsederler işgali başlatırlar fakat bu hareket de sahipsizdir, ertesi gün polis gelir ve bitirir.

Kavel Başarısının nedenleri

3 İşgal alınmış biri başarıya ulaşmış 2 si ise başarısızlığa uğramıştır. Neden? çünkü.

a) Kavel İşçileri tam bir birlik içindedirler.

b) Bilinç seviyeleri diğer iş yerindekilere nazaran yüksektir,

c) Kavel işgali civar halkın desteğini kazanmıştır. Bu sonuncu faktör önemli bir aşamadır.

İşgaller Fransadaki Mayıs hareketlerini Türk toplumuna getirdiği yeni bir direnme biçimidir. Bu işgallerin içeriği olmayan bir taklit olduğu anlamına gelmez. İşgaller özellikle işçi sınıfının hareketleri olarak ortaya çıktığında, yasal mücadelenin hakim sınıflarca yozlaştırılmasına ve etkinliğinin yokedilmesine karşı doğal bir tepki olarak görünmektedir. İşçiler yetersiz yasaların, bin bir güçlük çıkardıktan sonra müsade ettikleri direnme haklarının bir sabun köpüğü gibi etkisiz kılınması karşısında bunalmakta ve eşit koşullarla mücadele için yollar aramaktadırlar.

İşgal olayları işçi sınıfının gittikçe bilinçlendiğini kendi meselelerine karşı daha aktif bir tavır takınmaya başladığını göstermektedir. Bir avuç sendikacının işçi sınıfı adına kendi aralarında yaptıkları çıkar mücadelelerine karşı, işçiler işi gerçek rayına oturtma üzere harekete geçmişlerdir. İşçiler gerçek örgütlere ulaşabilmek için İşveren - Sarı sendika ittifakının kırılması gerektiğini ve bu ittifakı kurmanın yolunun da işverenle mücadele etmek olduğunu anlamaya başlamışlardır. Örgütlenme yolunda atılan bu yeni adımı Sendikalar arası mücadeleyi, sınıf mücadelesine dönüştürmektedir. Türk İşçi sınıfının ulaştığı bu yeni aşama, devrimci olmak iddiasındaki sendikalarda uzun uzun düşündürmelidir. Hızlı gidişe ayak uydurmak için devrimci adına mutlaka lâyık olmak gerekmektedir. Değişmeyen bir yapıyla devrimcilik iddia etmek, Abdurrahman Çelebi misâli şimdilik mevcutların iyisi olmak, İşçi sınıfının yürüşüne ayak uydurabilmek için her halde yeterli olmayacaktır. Önümüzdeki yıllar bunu gösterecektir.

DEVRİMCİ EĞİTİM ŞÛRASI

(Baştarafı birinci sayfada)

Burada Doğu'da görev almış genç bir öğretmenin ilginç gözlemlerini nakletmemiz yerinde olacaktır. Bu genç Doğu'da bir köyde yeni açılan üç sınıflı ilkokula tâyin edilen ilk öğretmendir. Ülkücü, devrimci aydına özgü heyecanla görev yerine gidiyor ve büyük şevkle okulun açılış hazırlıklarına girişiyor, okula yazılacak çocukları tesbit ediyor, adlarını pek düzenli bir biçimde defterine yazıyor. Köylülere çocukları okula göndermekte kusur etmemelerini öğütlemekten de geri kalmamaktadır Bir gün köyün toplantı yeri olan ağacın altında köylülerle konuşurken, «bakın ne iyi oldu, çocuklarınız yazmayı okumayı öğrenme mutluluğuna kavuşacak, oysa siz bu mutluluğu tatmadınız» diyecek olur. Oysa köylülerden kimileri yazmayı okumayı askerlikte öğrenmişlerdir, «biz o mutluluğu tattık» derler «ama artık tatmaz olduk, çünkü öğrendiğimizi unuttuk». Köylülerden askerlikte çavuş olanlar vardır, hattâ birisi bölük eminliği etmiştir. Genç öğretmen niçin unuttuklarını sorar. «Köy yerinde okumanın-yazmanın gereği yoktur» cevabını alır. Peki şu adlarını titizlikle yazdığı çocuklar ne olacaktır? «Merak etmeyin» der köylüler «Hükümetin emri emirdir, onları okula göndereceğiz. Yazma-okuma öğrenecekler, ama onlar da bizim gibi unutacaklar öğrendiklerini.»

Ülkücü aydınımızın ayakları suya erer. Anlar ki yaptığı şey kendi kendisini avutmaktan öte bir değer taşımamaktadır ve feodal ilişkileri temizliyecek olan devrimi gerçekleştirmeden köylüyü demokratik bir ülkenin özgür bir vatandaşı durumuna yükseltmeden, lâik eğitimin sağladığı bilgilerin ihtiyaç olduğu bir toplumu gerçekleştirmeden eğitim alanında sarfedeceğim çabalar boşunadır.

Evet, eğitim meselesinin çözümü, bu düzenin değiştirilmesini, o çözümü mümkün kılacak olan düzenin kurulmasını zorunlu kılmaktadır; yani toplumsal devrimi zorunlu kılmaktadır. Elbette ki bu gerçekten çıkarılacak olan sonuç, elini kolunu bağlayıp gelecekte devrimin bizi ulaştıracağı âdil ve mutlu düzeni beklemek olamaz. Eğitimde devrim ile doğrudan doğruya ilgili bulunan eğitimcilerimiz, o toplumsal devrimin gerçekleştirilmesinde katkıda bulunmakla yükümlüdürler.

Devrimleri devrimciler yapar. Devrimci bir kadro olmadan hiç bir gerçek devrim olmamıştır.. O halde eğitimde devrimin ortamını hazırlayacak olan toplumsal devrimin militanlarını, devrimci kadroyu hazırlamamız, eğitmemiz gerek. Devrimci eğitiminde, özellikle eğitim alanında çalışanların yapacakları önemli işler var elbet.

Devrimci Eğitim Şûrasının ideolojik hazırlığını yapan kadronun en isabetli biçimde seçildiğini iddia etmek güç tür, ama hazırlanan raporlar arasında değer taşıyanları olduğu inkâr edilemez. (Fakir Baykurt'un açılış konuşması da bunlar arasındadır). Sevindirici bir gelişme, en güçlü raporların, Sayın Cumhurbaşkanının «ağır ve oturaklı» tanımlamasına en az uyan köy çocukları tarafından hazırlanmış olmasıdır. Bu tanımlamaya çok daha lâyık kimi kişiler bu bakımdan bu köy çocuklarından daha az başarılı olmuşlardır.. Bu durum baştan kestirilebilseydi, rapor yazarlarının seçimi, belki de devrimci açıdan isabetli olurdu. Hiç şüphe yok ki içinde yasadığımız düzende itibarlı sayılmak başka şeydir, bu düzeni değiştirmeyi amaç edinen devrimcilerin gözünde itibar kazanmak başka şey.

TÜRKİYE SOSYALİZMİ VE

V. — DEVRİMLER, BÜROKRASİ VE EGEMEN SINIF İDEOLOJİSİ

Sayın Aybar, «Türkiye'ye özgü şartları, çelişileri tesbit etmek için sosyal sınıfları incelemekle işe başlıyacağı» nı (s. 645) söyliyerek «Türkiye'de Egemen Sınıflar» ın hemen başında «Bürokrat Sınıf» ı inceliyor.

Sayın Aybar'ın bu incelemesine bir göz gezdirelim: Osmanlı İmparatorluğu'nda «Beytülmal'e yani Devlet'e ait» topraklar, has, zeamet ve tımar şeklinde imtiyazlı kişilere verilmişti ve «Devletin olması gereken Aşar ve bazı resimler» has, zeamet ve tımar sahipleri tarafından alınıyordu. «Başta Padişah, Şehzadeler ve Vezirler olmak üzere **İlmiye, Seyfiye, Kalemiye,** yani sarıklı, asker ve mülkiye sınıflarına mensup yöneticilerden meydana gelen **kadro** bu iki dereceli sömürü sisteminde toprak rantından en büyük payı almaktaydı.» (s. 646).

İşte bu yönetici kadroyla kaynaşmış has, zeamet ve tımar sahipleri, hep birlikte, Osmanlı Devletinin bürokrat sınıfını teşkil ediyordu. Devam edelim: «Bürokrat sınıf Türkiyenin egemen sınıfları arasında en eski olanıdır. Osmanlı Devleti yöneticiliğinden, Türkiye Cumhuriyeti yöneticiliğine nasıl geldiğini, kısaca da olsa belirtmek isteriz» (s. 647) diyen Sayın Aybar, pek eski tarihlerde Osmanlı Devletine bir ticaret sermayesi şeklinde giren Avrupa Kapitalizminin 19. yüzyıl başlarından itibaren imparatorluğu yarı-sömürge duruma soktuğunu belirterek, bunun, yönetici kadronun gelirleri üzerinde olumsuz etkiler yaptığını söylüyor ve yazısına şöyle devam ediyor: «Böylece yönetici **Kadro** mensupları arasında, reformlarla Devlet'i kurtarma fikri doğmuştur. Bunlardan bir kısmı geleneklere dönülmesi, bir kısmı da Batı'nın örnek alınması görüşündeydiler. ... Ancak ne var ki, kapitalizmin boyunduruğuna düşmüş olan Osmanlı Devletini, geleneklere sarılmak da, Batı kapitalizminin yıkıcı etkilerini artıran Batı taklitçiliği de kurtaramazdı.» (s. 647-648). Devam edelim: «Bürokrat sınıfın Batıya dönük mensupları arasında genellikle iki görüş hâkimdi: Jön Türkler, ... özel teşebbüsçü ve ademi-merkeziyetçi idiler. İkinci görüşü temsil edenler ... ise, son tahlilde merkezci, tekelci, ceberut **Osmanlı Tipi Devlet**'ten yana idiler... Şüphesiz ki onlar da kapitalizmi savunuyorlardı, fakat onlar, Devletin vesayetinde bir Müslüman-Türk Burjuvazisi geliştirmeyi düşünüyorlardı.» (s. 648). Osmanlı Tipi devleti temsil eden akımı, «Meşrutiyet'te İttihat ve Terakki; Cumhuriyett'e, Cumhuriyet Halk Partisi temsil etmiştir»; liberal devlet akımını ise, «Meşrutiyet'te özellikle Ahrar ve Hürriyet ve İtilâf partileri ... Cumhuriyet'te Terakkiperver Partisi, Serbest Parti, Demokrat Parti ile Adalet Partisi» temsil etmişlerdir (s. 648).

Okurun sabrını taşırmak pahasına da olsa, Sayın Aybar'ın bu konudaki «incelemesinin» ana hatlarını aktarmaya devam ediyorum: «Ağa-Komprador ikilisi, ceberut Osmanlı Tipi Devlet yönetimine karşı [bu Osmanlı Tipi Devlet'in Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve onu tek parti döneminde temsil eden Cumhuriyet Halk Partisi olduğuna dikkat edilsin, m.e.] yüzlerce yılın halkta biriktirmiş olduğu hırslı duygulardan [bu yüzlerce yıla Osmanlı İmparatorluğu da dahildir ve imparatorluğa duyulan hırsın, imparatorluğu yıkan ve sonra CHP altında siyasî örgüt olarak toplanan Cumhuriyetin kurucularına yöneltildiği unutulmasın, m.e.] ve bu duygunun yarattığı tepkilerden yararlanılarak, 'Bürokrat' sınıfın yerine iktidara geçmiştir.» (s. 648-649). CHP ile DP ve AP mücadelesi, «Ağa-komprador ikilisinin 'bürokrat' burjuvaziye karşı mücadelesi»dir. Yani, CHP iktidarı, imparatorluktan hiç bozulup değişmeden intikal eden bürokrat sınıfın iktidarıdır; DP ve AP iktidarı ise, bürokrat sınıfı deviren ağa-komprador ikilisinin iktidarıdır.

Sayın Aybar'ın «bürokrat sınıf»ın, sınıf olduğuna dair tezini de birkaç cümle içinde özetliyerek nakletmek isteriz: Osmanlı devletinde yönetici **kadro,** üretim araçlarına sahip olmamakla birlikte, artı-değeri ele geçirme imkânına, hukuken sahiptir. «Önemli olan, artı-değere sahip çıkma olanaklarını veren, çalışma şartlarını düzenleme yetkisidir. ... Osmanlı Devleti'nde yönetici **kadro**'nun tekelindeki yetkiler, kapitalist bir toplumda egemen burjuvazi sınıfının yetkileriyle kıyaslanamıyacak kadar geniştir. ... Bir başka itiraz da bu yetkilerin miras yoluyla çocuklara geçmemesi olabilir. ... Bu da esaslı bir itiraz sayılamaz. Zira yönetici **Kadro**'ya mensup olanlar, çocuklarını okutmak, yetiştirmek olanaklarına sahiptiler. ... Bir vezirin, bir Şeyhülislâmın, bir nişancının oğlu, vezir, şeyhülislam, nişancı olmasa bile, mutlaka Devlet kapısında yüksek bir yer işgal ederdi. Kaldı ki, ... **zeamet** ve **tımar,** çocuklara kalabilirdi. Bize göre Osmanlı Devletinde yönetici **kadro** 'sui gerenis' egemen bir sınıftı. Bu sınıf, zamanın zorunlu kıldığı ayarlamaları yapa yapa günümüze kadar gelmiştir. ... Bürokrat sınıf Türkiye'nin egemen sınıfları arasında en eski olanıdır. Osmanlı devleti yöneticiliğinden, Türkiye Cumhuriyeti yöneticiliğine» (s. 646-647) gelmiştir. Hemen insan eklemek istiyor: ve bu egemen sınıf, «Sosyalist Türkiye»ye doğru ve ebediyen devam edip gidecektir!..

Değişik üretim ilişkilerinden, sınıf ve iktidar mücadelelerinden, temel yapı değişikliklerinden tamamen habersiz, bir burjuva ideologu için bile pek cahilane olan ve üstelik «idealist» görüşün tipik izlerini taşıyan bu sözleri özet olarak şöyle formüle edebiliriz: 1) Bürokrasi bir sınıftır, çünkü artı-değere hukuken sahip çıkmaktadır ve bunların çocukları da devlet katında imtiyazlı bir yer işgal ederler; 2) Osmanlı imparatorluğunun yani feodal devletin egemen sınıfı feodolistler değil, padişah dahil, bürokrasidir: biz, bu devlette, toprak rantını alan bürokrasiyi görüyoruz ama feodal toplumun egemen sınıflarını göremiyoruz; 3) bürokrasi, kendi çıkarlarını kurtarmak ve egemenliğini sürdürmek için Osmanlı Devleti'ni yıkmış, Cumhuriyet'i kurmuştur; 4) bürokrasi, Osmanlı Devleti'nin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin değişmeyen egemen sınıfıdır ve DP'nin iktidara gelişi, ağa-komprador ikilisinin bürokrat sınıfın elinden egemenliğini alarak iktidara geçişidir; 5) ağa-komprador ikilisi, bürokrat sınıfı devirerek iktidara geçmiştir ama, (nasıl oluyorsa gene de ordunun başında bulunan bürokrat sınıf) 27 Mayıs'ta, ağa-komprador iktidarını silâh zoruyla devirmiştir; vs., vs.. Bu sözleri tahlil edelim.

a) Feodal Toplumun İdeolojisi ve Bürokrasi

Bürokrasi, devlet'li toplumlarda —ki devlet, sınıflı toplumla birlikte ortaya çıkıyor— egemen sınıfın ideolojisini hukukî, idarî ve askerî alanda gerçekleştiren bir üst-yapı tabakasıdır. Bürokrasi bir sınıf olmadığı gibi, egemen bir sınıf hiç değildir; egemen sınıfın hizmetinde görev almış olan gruplardır. Bürokrasinin görevleri, ilkel devlet biçimlerinde, genel olarak, bizzat egemen sınıfın kendisi tarafından yerine getirilirken, devlet biçimleri gelişip geniş ve girift bir organizmaya ihtiyaç duyuldukça, bürokrasi, ayrı ayrı uzmanlıklar işi oldu ve, egemen sınıfın emrinde ve onun ideolojisine uygun bir öğretim ve eğitim sistemi içinde, çeşitli sınıf ve tabakalardan bürokratlar yetiştirilmeye başlandı. Köleci devlette, köle, egemen sınıfın egemenliğini muhafaza eden askerî, hukukî ve idarî mevkilerde görev alamazdı; bu görevleri ancak egemen sınıf olan soylular yerine getiriyordu. Fakat daha sonra bu, üretim ilişkileriyle birlikte değişti. Örneğin Osmanlı İmparatorluğu zamanında, Rumeli'den devşirilen çocuklar, ve imparatorluğun çeşitli halk kesimlerinde yükselme şans ve imkânını bulanlar, en büyük mevkilere getirilmişlerdir. Hıristiyan kökenli unsurlar, teokratik-feodal devleti şahsında temsil eden padişahlığın hizmetinde görev aldılar. Bunların çocuklarının da okuma imkânına sahip olması, bir sınıf olmaları niteliğinden değil, Anadolu'nun bir köyündeki çocuklara nisbetle farklı bir şansa ve imkâna sahip olmalarındandır.

Osmanlı toplumu ve Osmanlı devleti, kendisine özgü tarihî ve mahallî şartlar altında belirlenmiştir. Genel hatlarıyla feodal bir devlet olan Osmanlı Devletinde, padişahlık ile feodal-müslüman devlet başkanlığını temsil eden hilâfet, bir şahısta birleştirildi. Osmanlı hükümdarı, Batı'da olduğunun aksine, kilise ile prens veya kral arasında taksim edilmiş olan iki ayrı feodal iktidarı, maddî ve manevî iktidarı, tek şahısta kaynaştırdığı için maddî ve manevî bütün gücü elinde topluyordu. «Ekonomi dışı cebir, feodalizmin temelini teşkil eder», fakat bu cebir yoluyla, feodal iktidarın temelini teşkil eden toprağın feodal mülkiyeti genişletilerek, feodalizm güçlenir ve perçinlenir. Osmanlı Devleti, askerî, idarî ve dinî (aynı zamanda hukukî) güçlerin padişahın şahsında temsil edildiği feodal bir devlettir. Bu devletin bünyesinde, bazı feodal unsurlar hizmet almışlar, feodal devlet ideolojisinin hizmetinde bürokratlaşan bazı kişilere toprak ve vergi bağlanarak, feodal egemen sınıfın unsurları arasına katılmışlardır. Fakat bu, hiç bir zaman feodal devlet bürokrasisinin, feodal toplumun bir sınıfı olduğu anlamına gelmez; ancak üretim araçlarına hukuken ya da fiilen sahip olduğu zamandır ki, feodal toplumun egemen sınıfları arasına katılabilirler.

Osmanlı Devleti'nde, Şeyhülislâm'dan başlıyarak tarikat şeyhlerine, kadıya, hatta imama kadar, teokratik üst-yapı unsurları, başında halife bulunan teokratik-feodal devletin bürokrasisini temsil eder. Bunlar, gerek bizzat satın alarak, gerek kendilerine çeşilti şekillerde devlet tarafından ihsan edilmiş topraklara sahip olabilirler. Fakat bu, teokratik üst-yapının bir sınıf olduğunu değil, aksine, bürokrat niteliklerinden yararlanarak, bürokrasiyi bir manivela yaparak, toprak sahibi unsurlar olabildiklerini ifade eder. Yani bürokrat oldukları için bir sınıf değildirler, bürokratik niteliklerinin sağladığı imkânlar dolayısıyla, bürokrasinin bir kısmı, feodal toplumun egemen sınıfı arasına katılmışlardır. Osmanlı devleti ideolojisini, askerî, idarî ve ilmî alanda yayan, yaşatan, geliştiren bürokrasi, feodal-teokratik devlet üst-yapısını uygulayan bir tabakadır. Bu ideolojiye hizmet edebildikleri sürece bürokrat niteliklerini korur ve yükseltebilirler; koruyamadıkları zaman, bu niteliklerini (ve bazı hallerde kendi varlıklarını) kaybederler.

b) Burjuva Toplumunun İdeolojisi ve Bürokrasisi

Osmanlı İmparatorluğu'nun bünyesinde gelişmeye başlayan ticaret ve meta üretiminin yoğunlaşması, feodalizmi içten parçalayarak kapitalizme geçişi hazırlıyordu. Fakat kapitülasyonlar ve daha sonra 19. yüzyılın birinci yarısında, dünya kapitalist pazarının etkisinde imparatorluğun yarı-sömürgeleşmeye başlaması, yani feodalizmin dünya pazarının etkisinde parçalanarak kapitalizmin doğuşu, üretim ilişkilerini değiştirmeye ve yeni sınıfları ortaya çıkarmaya başladı. Bir yanda mahallî zanaatların gelişerek daha geniş bir pazara yayılması, diğer yanda dünya kapitalizminin emrinde, mahallî proletaryanın doğuşu, yabancı burjuvazinin temsilciliğini yapan ve genellikle azınlıklardan meydana gelen ticaret burjuvazisinin komprador niteliği vs., feodal devletin büyük merkezlerinde yeni sınıf ve tabakaların ortaya çıkmasının başlıca sebebi oldu.

Batı Avrupa'da kapitalist üretim ilişkilerini belirleyen sanayîleşme mahallî üretim ilişkilerini parçalıyarak, daha geniş bir iktisadî ve kültür birliğini yaratıyor ve uluslar, kapitalizmin şafak vaktinde tarih sahnesinde görülmeye başlıyordu. Ulusal hareketlerin yayılması, Osmanlı İmparatorluğunu parçalamakla birlikte, aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğunun bünyesinde, aydın zümre içinde ulusal duygu güçleniyor ve yaygınlaşıyor; feodalizmin ideolojisi olan ümmetçilik bilincinin tam karşıtı olan ulusal duygu, asker-sivil aydın zümre arasında, Cumhuriyet şeklinde, feodal devleti temsil eden imparatorluğa karşı bir hareket olarak gelişiyordu. Yani feodal toplumun ve feodal devletin bağrında, burjuva üretim ilişkileri ve burjuva devlet ideolojisi ve ulusal devlet fikri bir güç haline geliyordu.

Millî Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet, emperyalizmle işbirliği yapan feodal devlete karşı, millî demokratik devrimdir; Cumhuriyet, feodal gücün en önemli birlik ve manevî cebir unsuru olan teokrasiye karşı lâik bir devrimdir. Feodal devlet yıkılmış, yerine ulusal devlet kurulmuştur; ulusal devlet, Cumhuriyetçi, lâik ve halkçıdır. Bu devletin kurulmasında, öncü ve devrimci güç, burjuva devlet ideolojisiyle silâhlanarak en önemli güç haline gelmiş olan asker-sivil aydın zümredir; bu zümre, esaretten, sömürülmekten, ezilmekten, tahkir edilmekten şikâyetçi olan, yer yer emperyalizme karşı çıkmış olan halkın en geniş tabakalarını temsil etmekte ve gücünü bunlardan almaktadır.

c) Sınıf Mücadeleleri ve Bürokrasi

Sayın Aybar, Osmanlı feodal devleti «bürokrasi»sini, egemen sınıf kabul ediyor ve bu sınıfın, Cumhuriyette de iktidarını sürdürdüğünü söylüyor. Devrim, sınıfların iktidar mücadelesidir; fakat Cumhuriyet nasıl bir demokratik devrimdir ki, hem egemen sınıfın devleti yıkılıyor, hem de yıkılan **aynı** egemen sınıf tarafından **ayrı** nitelikte bir devlet kuruluyor; teokratik-feodal devletin egemen sınıf bürokrasisi, Cumhuriyetin yani ulusal ve demokratik devletin de egemen sınıfı olarak kalıyor; feodal devletin bürokrat sınıfından olan «padişah» kovuluyor ve saray yıkılıyor, fakat padişahın da dahil olduğu bu bürokrat sınıf, Cumhuriyeti kuruyor! Sayın Aybar «Bürokrat sınıf Türkiyenin egemen sınıfları arasında en eski olanıdır» derken, aynı bürokrat zümrenin kendi çıkarlarını kurtarmak için yönetimi değiştirdiğini söylemek istiyor. Eski yönetimin nice mensupları idam edilerek yönetim değişiyor, ama Aybar'a göre, yönetimin egemen sınıfı değişmiyor. En eski egemen sınıf «bürokrasi»dir; egemen sınıflar arasında, 1950'de, egemenliği ele geçirmek isteyen sınıf ise, «komprador-ağa ikilisi»dir. Şayet ağa'yı sorarsanız, bunlar zeamet ve tımar usulünün kalıntılarıdır. Yani, Osmanlı Devletinin yönetici kadrosuna, bürokrat sınıfına mensupturlar; fakat her nasılsa, Osmanlı Devletinin bürokrat sınıfı, Cumhuriyeti kuran bürokrat sınıf olduğu halde, Cumhuriyetten sonra, ağa unsurunu, bürokrasinin dışında, hattâ karşısında görüyoruz. Dahası var: Osmanlı Devletinin «sarıklı, asker, mülkiye sınıflarına [hepsinin ayrı ayrı sınıf olarak intelendirildiğine dikkat edilsin, m.e.] mensup yöneticilerden meydana gelen» bürokrat sınıf, aşarı almak ve ayrıca has, zeamet ve tımar sahibi olmakla «toprak rantından en büyük payı almakta» iken, yani sömürü, feodal bir sömürü iken, Cumhuriyetten sonra, Türkiye'nin imparatorluktan beri sürüp gelen bu en eski egemen sınıfı, kaş ile göz arasında (her halde üretici devlet işletmeleri yoluyla sağlanan artı-değere hukuken sahip olmuş olacak ki), «bürokrat burjuvazi» ye (s. 651) dönüşmekte ve sömürü, kapitalist nietlikte bir sömürü olmakta ve daha sonra bu bürokrat sınıfın amerikancı kesimi ağa-komprador ikilisiyle egemen sınıfları teşkil ederek bürokrat sınıfın sömürüsü emperyalist niteliğe bürünmektedir; ve sömürü şekilleri değiştiği halde üretim ilişkileri değişmeden kalmaktadır. Yani «bürokrat sınıf», imparatorlukta feodal, cumhuriyette kapitalist, çok partili hayatta emperyalist sömürü yoluyla artı-değere hukuken sahip olan düşmez-kalkmaz hacı-yatmaz bir sınıftır!

Sayın Aybar'a göre, devlet kapitalizmi, cumhuriyette, CHP döneminde, «bürokrat sınıfın ekonomik temelini teşkil eden devletçi üretim ilişkileri» dir (s. 649). Ve daha yukarda, bürokrasinin bir sınıf olduğu tezini isbat etmek isterken, Osmanlı devletinde, yönetici kadronun, «artı-değere» hukuken sahip çıktığını söylemektedir. Şimdi, CHP döneminde, bir sınıf olabilmesi için bürokrasinin aynı mantık ile izah etmek gerekirse, üretici devlet işletmelerinde, işçiden sağlanan artı-değerin hukuken sahibi olması gerekir. Oysa bürokrasi, işçi gibi ücretle (maaşla) çalışır ve artı-değer ise, devlete, ama burjuva devlete intikal eder. Öyleyse, bürokrasi, artı-değere hukuken sahip değildir, bu bir; ikincisi, bürokrasi, artı-değerin hukuken sahibi oluyorsa «devlet kapitalizmi» nereden çıkıyor? Tabiî, devlet işletmelerinden sağlanan artı-değer, yani kâr'ın büyük bir kısmı, burjuva devlet vasıtasıyla, burjuvazinin istifadesine sunulmuştur, fakat devletin araya girmiş olması, bu sömürüyü dolaylı bir şekilde gölgelemiştir. Ama ne olursa olsun, artı-değer, bürokrasinin değil, burjuvazinin istifadesine sunulmaktadır, ve burjuvazi, bu artı-değerin daha büyük bir kısmını üleşebilmek için, bürokrasiyi daha çok etkisi ve baskısı altına almaya çalışmaktadır.

Mesele, Sayın Aybar'ın söylediği gibi bürokrasinin ik-

E SOSYALİZM II

Muzaffer ERDOST

tidarı mücadelesi değildir —hiç bir üretim ilişkisi böyle bir mücadeleyi içermez—; mesele, ilerici sınıf ve zümrelerle, gerici ve tutucu sınıf ve zümreler arasında bir mücadeledir. Cumhuriyet, feodal-teokratik (ve bu niteliği gereği emperyalizmle işbirliğine taraftar) Osmanlı devleti özlemini çeken sınıf ve zümrelere karşı, demokratik, lâik ve ulusal (bağımsız) devlet görüşünde birleşen sınıf ve zümrelerin yönetim şeklidir, Feodalizmi (ve bunun ayrılmaz unsuru haline gelen teokrasiyi) ve emperyalizmi, Cumhuriyetin şeklî yönetimi altında gerçekleştirmeye kalkışan emperyalizm, işbirlikçi sermaye ve feodalizmin ekonomik ve ideolojik alandaki kalıntıları, ittifak halinde, bugün, dışta bağımsız, içte iktisadî ve kültürel yönde demokratik devrimi tamamlamaya çalışan sınıf ve zümrelerle yoğun bir mücadele içindedirler. Gerici ve tutucu sınıf ve zümreler iktidardadır ve devleti tam ele geçirmeye güçleri yetmemekte, fakat Cumhuriyetin şeklî yönetimi altında, gelişmekte, güçlenmekte, örgütlenmektedirler. Yani mücadele, Sayın Aybar'ın dediği gibi, Osmanlı devletinden miras kalan bürokrat sınıf ile ağa-komprador ikilisi arasında değil; Osmanlı devletinin yıkılmasıyla siyasî ve iktisadî çıkarlarını ve güçlerini yitirmiş olan sınıf ve tabakalar ile cumhuriyetle birlikte yeni siyasî haklara ve imtiyazlara kavuşmuş olan sınıf ve tabakalar arasındadır. Sadece bu da değildir: emperyalizme bağlı işbirlikçi sermaye ve feodal kalıntılar, teokrasiyi bayrak edinerek, bugün, emekçi sınıf ve grupların sosyalizme giden yolu üzerinde, kapitalizmin gelişmesi ile önemli bir güç haline gelen millî nitelikteki burjuvaziyi ve küçük-burjuvaziyi kendi saflarına çekerek, şeklî bir cumhuriyet yönetimi altında, gayri-millî yani bağımlı, gayri-lâik yani teokratik, gayri-demokratik yani feodal kurumların ve ideolojilerin egemenliği yolunda bilinçli ve sistemli olarak çaba göstermektedirler.

d) Askerî Darbeler ve Sınıf Mücadeleleri

Şimdi bize sorulması mümkün olan sorular vardır: Cumhuriyet bir devrimdir, ama, Ulusal Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet hangi sınıf ve zümrelerin önderliğinde kurulmuştur, yani devrim, kimin devrimidir? Bu soru, aynı zamanda, kapitalizmin az-gelişmiş olduğu ülkelerde, asker-sivil aydın zümrenin, sosyal sınıflardan daha etkin olan gücünün sebebini de arayan bir sorudur.

Türkiye'de, feodal devletin yıkılışının sebebi, bizzat feodalizmin, burjuvazinin gelişmesini önleyen bir güç olmasında, burjuvazinin bir devrim yapacak kadar gelişmiş ve güçlenmiş olmasında değil, parçalanmakta ve çökmekte olan feodal devletin, ulus gerçeğinin dünya ölçüsünde en önemli gerçek olduğu bir tarihî dönemde, ulusal kurtuluş hareketi karşısında emperyalizmle işbirliği yapmış olmasında gizlidir. Ulusal Kurtuluş Savaşı, burjuvazinin gelişmek için feodalizmi yıkması ve burjuva devleti kurması değil, ezilen ve mağdur ve mazlum olan bütün bir ulusun, halkın, düşmanı ve aynı zamanda düşmanla işbirliği yapmış olan feodal devleti yıkma mücadelesi olarak neticelendi. Bu bakımdan, saraya ve feodal-teokratik devletin hizmetinde bulunan zümrelere karşı olan Cumhuriyet, herhangi bir sınıfa değil, Ulusal Kurtuluş Savaşını başarıyla sonuçlandıran orduyu komuta silsilesi içinde elinde bulunduran asker-sivil aydın zümrenin yönetici önderliği altında, halkın milliyetçi bütün sınıf ve zümrelerine dayanıyordu. Burjuvazi, bürokrasiyi diğer sınıfların aleyhine olmak üzere, egemenliği altına almak için uzun yıllar mücadele ettiyse, bunun sebebini, bürokrasinin bir sınıf olmasında değil, bürokrasinin halkçı ideolojisinde, yani orta ve az topraklı köylünün nüfus çoğunluğunu teşkil ettiği ve dolayısıyla köy ve şehir küçük-burjuvazisinin en kalabalık nüfus durumunda bulunduğu Türkiye gibi geri kalmış bir tarım ülkesinde küçük-burjuvazinin çıkarlarını ideolojisinde yansıtan küçük-burjuva bürokrasisinin devrimci ve ilerici niteliğinde aramak gerekir. Egemen sınıf, kapitalist toplumda, kapitalizmin geliştiği toplumda burjuvazidir; fakat, Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze doğru giderek etkinliği azalan küçük-burjuva bürokrasisi, nasıl oluyor da, bir sınıf olmadığı halde, egemen bir görünüşe bürünüyor. Bunu izah etmeye çalışalım: 1) Genel olarak, mahallî nitelikte feodal pazarlar parçalanmamış, iktisadî kapitalist birlik kurulmamış, ulusallaşma evrimi, büyük merkezlerin dışında tamamlanmamıştır. Yani kapitalizm gelişme halindedir ve henüz feodal alt-yapı yıkılmamıştır. 2) Kapitalist pazarın kurulduğu yerlerde bile, feodal kültür ve töreler tamamen ortadan kalkmamış, devlete itaat fikri, zedelenmemiştir. 3) Ulusallaşma tamamlanmamıştır ama, askerî yönden merkezîleşme geleneği, Anadolu halkının bir cephede toplanma, ortak bir askerî cephe meydana getirme alışkanlığı ve geleneği mevcuttur. 4) Kapitalizm (ve yeni bilim ve kültür) gelişmemiş, burjuva toplumuna özgü sınıflar ve bu sınıfların ideolojisini benimseyen aydınlar, totaliter birlikleri parçalayıcı ve engelleyici güçler haline gelmemiştir. 5) Feodal kültür ve geleneğin egemen olduğu toplumda, en önemli unsur «cebir»dir, ve bunu uygulayabilecek biricik etkili örgüt ordudur, ve bunun kumandası da zorunlu olarak küçük-burjuvaziden gelme ve milliyetçilik ideolojisini benimsemiş asker aydınların elindedir. 6) Teori ve ideoloji, büyük bir güçtür. İlerici ve devrimci ideolojiye sahip asker-sivil aydın zümre, tabanda feodal kültürün egemen olduğu ve kapitalist sınıflaşma ve ideolojinin bölücü ve engelleyici bir güç haline gelmediği toplumda, tarihî gelişmeyi etkileyebilmektedir. Ve bu zümre, Türkiye'de, sınıfsal kökeni gereği, küçük-burjuva anlamda, şimdiye kadar daima ilerici ve devrimci olmuştur.

Kapitalizmin az geliştiği ülkelerde, kapitalizmin henüz gelişmekte olduğu ve feodal kültür ve geleneğini henüz bağrında taşıdığı, ulusallaşmanın iç-evrimini tamamlamadığı ülkelerde, bu ikili yön ihmal edilmemek gerekir: biri, emperyalizmle işbirliği yapmış olan devlete karşı, orduyu ve kitleleri kendi ulusal bağımsızlık ideolojisi istikametinde yönetecek, asker-sivil aydın zümrenin gücü; ikincisi ise, cebir unsurunun, henüz kapitalist sınıf ve ideolojisi tarafından karşı konulamayan feodal niteliği, yani burjuvazinin nispî güçsüzlüğü ve çürüme durumundaki feodal sınıfların da eski egemenliklerini elde edemez hale gelmiş olmaları. Bu ülkelerde, asker-sivil aydın zümrenin, kökenleri itibariyle, genel olarak, özünde devrimci bir sınıf olan şehir ve köy küçük-burjuvazisinin yoksul tabakalarından gelmiş olması, ulusal bağımsızlık ideolojisini belirleyen önemli unsurlardan biridir. Asker-sivil aydın zümre, gelişmemiş kapitalizm karşısında kendisini güçlü bulmakta; fakat temel ideolojisi bakımından kapitalizme yönelmiş bir toplumun bürokrasisi olduğu için, küçük-burjuvazinin belirli tarihî şartlarda sağa veya sola kayma eğilimi gereği, belli bir dönemde, zaman zaman iktisadî yönden egemen olmaya başlayan burjuvazinin etkisi altına girmektedir. Azgelişmiş ülkelerde ilerici nitelikte askerî darbelerin sırrını burada aramak gerekir.

e) «Türkiye Sosyalizmi» ve Bürokrasi

Sayın Aybar'a göre bürokrasi bir sınıftır ve kendi çıkarları için şu politikayı, bu yönetim şeklini seçmekte, ve sadece soyut bir görüş ayrılığı yüzünden parçalanmakta, bölünmektedir. Osmanlı devletin yönetici kadrosu olan «bürokrat sınıf», imparatorluk yarı-sömürgeleştikten sonra ikiye bölünmüş, kimi geleneklere sarılmayı, kimi ise batılılaşmaya istemiştir. Batılılaşmayı istiyenler ise, Türkçü ve Osmanlıcı olarak ikiye bölünmüştür (s. 652). Türkçü olan bürokrat kesim, yeniden Atatürkçüler ve Amerikancılar diye tekrar ikiye bölünür. Atatürkçülerden bir kısmı da sosyalizmden yana olmuştur (s. 652). Bürokrat sınıf öyle bir sınıf ki, artı-değere hukuken sahip çıkabilmek için, bir kısmı padişahçı, bir kısmı hilâfetçi, bir kısmı Cumhuriyetçi, bir kısmı kapitalist, bir kısmı sosyalist bir kısmı türkçü, bir kısmı ümmetçi, bir kısmı turancı, bir kısmı sömürgeci, bir kısmı milliyetçidir ve Osmanlı İmparatorluğu ile Türkiye Cumhuriyeti döneminde, DP devrine kadar, sınıf mücadelesi, sadece bürokrat sınıfın kesimleri arasında bir mücadeledir; yani Türk tarihi, 1950 yılına kadar, sınıf mücadeleleri tarihinden yoksundur. Ve şimdi, bürokrat kesimin bir kısmı da artı-değere hukuken sahip olabilmek için sosyalizmden yana çıkmıştır!..

Bir sınıfın çıkarı, belli üretim tarzıyla belirlenir. Bu üretim tarzı değiştiği zaman, bu sınıf, sadece çıkarlarını değil, sınıfsal varlığını da kaybeder. Feodal toplum yıkılıp, burjuva toplumun kurulduğu yerde, senyör, sadece egemenliğini kaybetmekle kalmamış, feodal toplumun sınıfları da ortadan kalkmıştır. Kapitalizmle birlikte, burjuvazi ve proletarya doğmuş, burjuvazi egemen sınıf olmuştur. Sosyalizm ile birlikte, burjuva sınıfın sınıfsal niteliği ortadan kalkacak ve proletarya, proletarya olarak mevcut olacak ama, sömürülen proletarya olmıyacağı için, aynı adı taşısa bile, sınıfsal niteliği değişecektir. Ama Sayın Aybar'ın «bürokrat sınıf», öyle bir sınıftır ki, her üretim biçiminde, varlığını muhafaza etmekte, hem ezilen sınıf olarak ve hem de egemen sınıf olarak ayakta kalabilmektedir; ve bu gidişle, her halde, Türkiye Sosyalizmi de, sosyalist bürokrat kesimin egemenliği şeklinde belirecektir!.

Duruma bakalım: bugün bürokrasi ikiye ayrılmıştır; bir kanadı Amerikancı, bir kanadı Atatürkçüdür. Amerikancı olan kanadı, bürokrat sınıfı deviren ağa-komprador ikilisi ile şimdi işbirliği halinde egemen sınıfları teşkil etmektedirler. Yani bürokrat sınıfın bir kesimi, kendisini iktidardan uzaklaştıran iktidarla işbirliği yapmış ve yeniden iktidarda yerini almıştır! Atatürkçü kanat ise açıkta kalmıştır. Çoğunluğu teşkil eden Atatürkçü kanadın bir kısmı sosyalizmden yana olmuştur. Bu arada, bürokrat sınıfın gelenekçiler kanadı, Osmanlıcılar kanadı, hiç sözü edilmediğine göre çürüyüp kaybolmuş görünüyor. Şimdi, bürokrasinin büyük çoğunluğunu teşkil eden Atatürkçü bürokrat kesim nerededir, ne yapmaktadır? Biz söyleyelim: Atatürkçü kesim, devlet cihazı içinde, anti-kemalist olan karşı-devrime karşı, gelenekçi ve osmanlıcı bürokrat kesime karşı direnmektedir. Atatürkçü kesimin sosyalizmden yana olan grubu (sürgün, bakanlıkemri vs. şeklinde baskılara rağmen) devlet cihazı içinde, anti-kemalist olan karşı-devrime karşı direnmektedir.

Önümüzdeki görev, millî demokratik devrim ise ve millî demokratik devrim şiarıyla ortaya çıkıldığı takdirde, bürokrasinin büyük çoğunluğunu teşkil eden (ve sosyalizmden yana olmayan) Atatürkçü kesimi, yani küçük-burjuva bürokrasisini anti-emperyalist ve anti-feodal devrim cephesinde yanımızda bulacağız. Millî demokratik devrim döneminde, sosyalist devrim şiarıyla çıkıldığı zaman, bu küçük-burjuva bürokrasisinin bir kısımını karşımıza alacağız, bir kısımını tarafsızlığa iteceğiz ve bir kısmını yeniden sosyalizm saflarına kazanacağız. Devlet cihazı içinde ve orduda bu çok önemli grubun, Atatürkçü bürokrat kesimin tamamını, anti-emperyalist ve anti-feodal devrim cephesine kazanmanın yolu, içinde yaşadığımız tarihî dönemde, sosyalist devrim şiarından değil, millî demokratik devrim şiarından geçtiği açıktır.

Gelecek hafta:

Ağa, köylüler ve Demokratik Devrim

ULUSAL AÇIDAN

Londra Mektubu

Gerçeği Anlamak

5 Ağustos 1968

Asil ve Sömürücü Britanya

Uğur MUMCU

Geçenlerde Londra'nın ünlü sanayi müzesine gittim. Yanımda milliyetçi ve mukaddesatçı bir de profesör vardı. Müzede sanayî devriminden bu yana, tüm teknik buluşlar sergilenmiş. Müzeyi şöyle bir gezerseniz, sanayî devriminin tüm aşamalarını adım adım izliyorsunuz. Profesör de kendinden geçmiş, hayran hayran makinalara bakıyordu.

— Hocam, dedim, işte milliyetçilik bu. Biz bunları yapamazsak neye yarar vatan millet edebiyatı?..

— Doğru, haklısın dedi. Ve de samimiydi.

Henüz, yirminci yüzyılın ikinci yarısında bu iki kere iki dört edercesine ispatlanmış gerçekleri bir türlü benimsememişiz. Bunları savunmaya kalktın mı, dinsizlikten komünistliğe, komünistlikten Rus casusluğuna kadar bütün iftira silâhları hazır. İşte dünyanın gerçekleri ortada. Bir ülke sanayi devriminden geçmişse, o ülke büyük; geçmemişse, bu büyük devletlerin sömürü alanı. Fabrikana, makinana, sermayene sahip olmadın mı, kibarca uluslararası sözlükte «azgelişmiş» oluyorsun. Bütün kalkınma türkülerine rağmen, çocuklarını okutamıyorsun, köylerine okul, ilâç, ışık götüremiyorsun. Yurttaşını insan gibi yaşatamıyorsun...

Türkiye ise geri kalmış değil, geri bırakılmış bir ülkedir. Ve bu gerilikte ve yoksullukta herkesin sorumluluk payı vardır. Öyle ki, sadece günümüzde değil, tarih içerisinde işlenmiş hataların da acısını çekiyoruz...

Dünya toplumsal devrimlerin sarsıntısı ile çalkalanırken, Paris'te okuyan Osmanlı aydını topluma sosyal fikirler yerine, batı burjuvasının duygusal inceliklerini getirmiş ancak.

Diyan-ı küfrü gezip beldeler kâşaneler gören Osmanlı Paşası, «mülk-ü İslâm'ın neden geri kaldığını, neden «mülk-ü İslâm'da hep viraneler gördüğünü anlamamış...

Her kelimesine binlerce para ödenmiş sözde cumhuriyet ozanı, Endülüs'teki raksın gürültüsünden başını kaldırıp toplumun dertlerine eğilmek gereğini duymamış.

Büyük Atatürk'ün çelik kolları arasında Kemalizmi savunur görünen «sofra» yazarları, onun ölümünden sonra faşizmin, şimdi ise uluslararası sermayenin sözcüsü olmuşlar.

Batı eğitimi görmüş, birkaç batı dilini konuştuğu rivayet edilen profesör, hangi çağda yaşadığını kestirememiş.

Bir türlü dünyanın nereye döndüğünü anlamamışız. Nerede özgürlük var, orada suçlu aramışız. Nerede altın beyinli yürekli aydın çıkmış, atmışız içeri. Fikre karşı kelepçeyi, bilime karşı kaba kuvveti kullanmışız. Demokrasi diye, beyni küflü politikacı, yabancı sermaye, vatan millet nutku, siyasi dedikodu... Arada nasılsa Köy Enstitüleri kurulmuş. Ses çıkmamış. Sömürge imparatorlukları sinsi sinsi yerleşmişler. Anlıyanı atmışız içeri. Petroller, madenler gitmiş bir bir.. Ağzını açana gizli polis dosyası, kelepçe, zindan, işkence...

İşte bugün bütün bu köhne değerlerin ve korkuların hesaplaşması yapılıyor. Halk kendi davasına sahip çıktıkça korkuyorlar. Dinsel duyguları en kaba biçimde gıcıklıyarak, yalan ve soygun düzenini sürdürmeye çalışıyorlar.

Yurdun dört bir bucağında fitillenen irtica kundakları komünizme değil, gerçekte Atatürk'e, devrimlere, Cumhuriyete, bağımsızlığa yönelmişdir. Derviş Vahdetiler, Saidi Nursiler, Delibaşlar, Anzavurlar bunlar...

Kara koyun ile ak koyunun belli olduğu günleri yaşıyoruz. Gerçek milliyetçi, gerçek devrimci, kavgada yerini kesinlikle seçmeli artık. Yabancı sermaye ve yeşil bayrak ortaklığına karşı, İkinci Kurtuluş Savaşını sağlam yürekle, korkmıyarak, çekinmeksizin yürütmeli.

Şimdi bu cephede, sol gevezeliklere, hergün acayip doktrin keşiflerine, sadece «ben bilirim» bilgiçliğine yer yok. Yabancı sermayeye ve irticaya karşı savaşıyoruz. Bu, Mustafa Kemalcilerin savaşıdır. Bugün döne dolaşa böyle bir noktaya geldik gene.

Artık gerçekler kimsenin saklıyamıyacağı kadar açıktır. Karşımızda yabancı sermaye ve onun geleneksel dostları olan işbirlikçi sermaye ve toprak ağalığı vardır. Tek soru, şimdi bütün bu koşullara karşı ne yapılacağı konusu. Her halde Türk devrimcileri bu sorunun da cevabını vermesini bilirler.

kiesinger bir nazidir!

Federal Almanya Cumhuriyeti Başbakanı Kurt Georg Kiesinger, 5-9 Eylül 1968 tarihleri arasında ülkemizi ziyaret etti. Federal Almanya'nın günden güne Yeni-Nazizme kayması, intikamcı ve militarist siyasetini yeni metodlarla yürümekte devam etmesi yanında belirli bölgelerde Alman emperyalizminin, Amerikan emperyalizminin yerini tutmak üzere hazırlanması dikkatimizi Federal Almanya Cumhuriyetine yöneltmeye zorlamaktadır.

Federal Almanya iktidarı yeni bir kılıfla Hitler Almanya'sının genişleme siyasetini yürütmekteyken, 1945 yılına kadar Nazi iktidarına hizmet etmiş pek çok kişi de en önemli mevkileri işgal etmektedir. En güzel örnek 5-9 Eylül 1968 tarihleri arasında yurdumuzu ziyaret eden Şansölye Kurt Georg Kiesinger'dir.

Kurt Georg Kiesinger, 6 Nisan 1904 tarihinde bugünkü Federal Almanya'nın Württemberg eyaletinin Ebingen şehrinde doğmuştur. 1925 - 1930 yılları arasında Tübingen ve Berlinde hukuk okumuş ve avukatlık yapmaya başlamıştır.

Hitler'in Almanya'da iktidarı ele geçirmesinden hemen sonra, 1933 yılı ilkbaharında Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisine (NSDAP) kaydolmuştur. Üye numarası 2 633 930'dur. Kiesenger 1933 yılında Nazi Partisine kaydolduğunu inkâr etmemektedir. Kendi yorumuna göre 1934 yılında Hitler'in nasıl bir siyaset izlemekte olduğunu farkederek kendini geri çekmiştir. Son bir yılda yayınlanan belgeler 1945 yılında İkinci Dünya Savaşı sona erip Nasyonal Sosyalistler kati yenilgiye uğrayıncaya kadar Kiesenger'in parti üyesi olarak kaldığını ve 1939 - 1945 yılları arasında Nazilerin propaganda sisteminde önemli bir rol oynadığını açıkça göstermektedir.

Hitler Almanyası 1939 yılı Eylülünde Polonya'yı işgale başladıktan hemen sonra Kiesinger Dışişleri Bakanlığına tâyin edilmiş ve 1940 yılında bu bakanlıkta kurulan «Radyo Politikası» bölümünde çalışmaya başlayarak bölümün şef yardımcılığına getirilmiştir.

Nazilerin yönetici kadrosu radyonun ideolojik savaş alanındaki önemini bilmekteydi. Hitler «Kavgam» kitabının önemli bir bölümünü savaşta propagandanın önemini belirtmeye ayırmıştı. Hâkimiyetlerinin ilk gününden beri Nazi yöneticileri radyo ve radyoyla ilgili bütün kuruluşları, saldırgan amaçlarını gerçekleştirme yolunda kullanacakları en önemli araçlar olarak görmüş ve bütün çalışmalarını bu yönde düzenlemişlerdir.

İkinci Dünya Savaşının başlamasıyla 8 Eylül 1939'da Hitlerin özel emriyle «Dış Propaganda» bölümü Goebbels'in başında bulunduğu Propaganda Bakanlığından alınarak, Nürnberg mahkemesinde idama mahkûm olan Ribbentrop'un emrindeki Dışişleri Bakanlığına bağlanmıştı. Nazi orduları saldırıları başlayınca «Büyük Almanya Radyosu» bütün istasyonlariyle dış ülkeler için yoğun bir savaş propagandasına girişmişti. Bu radyoya yardımcı olarak ayrıca işgal edilen ülkelerde çeşitli rad yolar kurularak psikolojik savaşa başlanmıştır.

Almanya ve Hitler ordularının işgal ettiği ülkeler dışında Nazilerin elinde radyodan başka kamu oyunu etkeyecek herhangi bir aracın, örnek olarak basının bulunmadığı gözönünde tutulacak olursa, Nazi Almanyasının saldırgan siyasetinin propagandasını yapmak için radyonun ne kadar önemli bir yer tuttuğu açıkça görülür.

Nazi Almanyasının bütün dış yayınları Kiesinger'in şef yardımcılığını yaptığı «Radyo Politikası» bölümü tarafından yönetilmekteydi. Bu bölüm ayrıca işgal edilen ülkelerde kurulan bütün radyoları da yönetmekteydi. 1943 yılında bu geniş propaganda sistemi 40 - 50 kw gücünde 46 istasyondan resmen yayın yapmaktaydı. Ayrıca ek olarak işgal altındaki ülkelerde çalışan çok sayıda istasyon bulunmaktaydı. Hergün 53 dilde haber yayını yapılmaktaydı. «Radyo Politikası» bölümü aynı zamanda «Concordia» ismi altında toplanan ve işgal altında olmıyan ülkeler halkına yayın yayan sözde gizli pek çok istasyonu da yönetmekteydi. Özellikle bu «gizli» radyo istasyonlarından yapılan yayınlarda Alman Dışişleri ve Propaganda Bakanlıklarında hazırlanan, yalanlar, uydurma haberler yayınlanarak milyonlarca insan aldatılmakta, bu şekilde faşizme karşı silâhlı direniş kırılmak istenmekteydi.

Görüldüğü gibi bugünkü Federal Almanya'nın en yüksek yönetim mevkiinde bulunan Kiesinger çok taraflı bir çalışma içindeydi.

Belirli kişilere, bu arada Kiesinger'e de verilen bir belgede şöyle denmekteydi, «Bu belge sahibi dış ülkelere gidecek haberlerin siyasal sansüründe görevlendirilmiştir.»

«Radyo Politikası» bölümü şef yardımcısı olarak «Uluslararası radyo ilişkileri, radyo hukuku, teknik radyo meseleleri» ve «Genel Propaganda» bölümlerinin yönetimini üzerine aldığı gibi, «Radyo Politikası» bölümü çalışmalarının Propaganda Bakanlığının çalışmalarıyle birlikte yürütülmesi zorunluğundan dolayı, Kiesinger aynı zamanda propaganda konusunda Dışişleri ve Propaganda Bakanlıkları arasındaki ilişkileri düzenlemekle de görevliydi.

1941 yılında radyo propagandasını daha düzenli yürütmek amacıyla «Interradio AG» şirketi kurulunca, Kiesinger burada da görev aldı. Şirketin yönetim kuruluna tâyin edildi, ve görevi dolayısiyle Dışişleri Bakanlığındaki aylığının dışında aldığı tazminatlar Berlin postahanesindeki 1283 numaralı hesabına yatırılmaya başlandı. Interradio şirketinin görevi dış ülkelerde kontrol edilen radyo istasyonlarını bir araya toplamak, yeni istasyonlar kurmak, bunun için gerekli yabancı şirketleri çalışır hale getirmekti. Bu şirket kanalıyla Dışişleri ve Propaganda Bakanlıklarının dış ülkeler için yaptıkları yayınlar bir elde toplanmış oluyordu. Şirketin siyasal görevi şu şekilde tanımlanıyordu: «Tümüyle Almanlara ait olan veya Almanlar tarafından etkilenen dış radyo istasyonları — Berlin'deki merkezden yönetilmek suretiyle — önce savaş propagandası için, ileride Alman kültür, bilim ve ekonomisi için çalışarak, devletin siyasetini gerektiği gibi destekliyecektir.»

Görüldüğü gibi Interradio savaşın yürütülmesinde gerekli olduğu kadar aynı zamanda Avrupa halklarını ve dünyayı Nazi Almanyasının ideolojisine yakınlaştırmak için kullanılan bir etkileme aracıydı. Kiesinger'in bu önemli kuruluşun yönetimine getirilmesini, gerek Nazi Almanyası Propaganda Bakanı Goebbels, gerekse Dışişleri Bakanı Ribbentrop'un belirttiği, propaganda ilişkilerini düzenlemekteki maharetine borçluydu. Nazi yönetiminin bu iki ileri geleni Kiesinger'in topluma kendini sevdiren, sempatik ve yumuşak davranışını ve bu yumuşak davranışın yanında kararlı çalışmasını takdir etmişlerdir. Bütün dünyaya Nazi propagandasını yaymak için kurulmuş bu radyo şirketinin amacı bir resmî belgede şu şekilde tanımlanmaktadır: «Düşman halkının mâneviyatı ve savaş gücü, yalnız bu yeni ve tehlikeli silâhla yıkılabilir. Bu bakımdan radyo karşımızdakilerin imhasına katkıda bulunarak savaşın yönetimini destekler...

Gerekliliği gözönünde tutularak dış ülkelerde çeşitli verici istasyonlar Alman etkisi altına alınmıştır...

Avrupa halklarına ve dünyanın geri kalan bölümüne yeni düşünceleri tanıtmak için bu şirket dış ülkelerde bir kısmı açıkça Alman düşüncesini temsil eden, bir kısmı az çok kamufle edilmiş şekilde diğer ülkeleri Alman çıkarları yolunda etkileyen radyo istasyonları kuracaktır. Dış ülkelerde tümüyle Almanlara ait olan veya Alman etki sahası içinde bulunan radyo istasyonları — Berlin'deki merkezden yönetilmek suretiyle — ilkönce savaş yönetimine yardımcı olacak, ileride de Reich'in büyük siyasetini geniş çapta destekliyecektir.»

Bu belgeden de görüleceği gibi günümüzün Kiesinger'i faşist Alman emperyalizminin ideolojik savaş yönetiminin ileri gelen yöneticilerinden biriydi.

1942 yılı Mart ayında Kiesinger Dışişleri Bakanlığı bölüm şefi olarak Interradio AG şirketinin «şef sansürcüsü» oldu. Bu göreviyle faşist Almanya'nın dış ülkelere radyo yoluyla yaptığı propagandadan sorumluydu. Interradionun bütün yayınlarının genel hatlarını tesbit etmekteydi.

22 Temmuz 1942 tarihinde yayınlanan «Dış Politika Yıllığı» nda Kiesinger «Genel Propaganda Bölümü Şefi» olarak geçmektedir. Görev dağıtımı plânında bu bölüme şu işler düşmekteydi:

1. Propaganda Bakanlığıyla ilişkiler kurmak,
2. Alman dış yayınlarının propaganda yönünün plânlanması ve denetimi.. Yukarıda belirtilen göreviyle Kiesinger, Propaganda Bakanı Goebbels'in yayınlara yön vermek ve gazete manşetlerini tesbit için yaptığı gündelik toplantılarda da önemli bir rol oynuyordu. Ayrıca sık sık da Goebbels'e özel olarak bilgi vermekteydi. Bu yüzden Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, Dışişleri Bakanı Ribbentrop'tan çok Goebbels ile ilişki kurduğundan dolayı Kiesinger'i kınamaktaydılar. Kiesinger bölüm şefi olarak 1943 yılında 175 kişiyi yönetmekteydi. 1943 yılı Ağustos ayında, tehlikeli durumlarda Berlin'i boşaltmak için gerekli tedbirler alınırken 175 kişilik «Radyo Politikası» bölümünün tahliyesi için yapılan plânlarda Kiesinger bölüm başkanından sonra ikinci önemli kişi olarak görünmektedir. (2 Ağustos 1943 tarihli ve gizli kaydıyla gönderilen «Dışişleri Bakanlığının tahliye halinde gideceği yer» konulu mektup). Bu şekilde derecelendirilmekle Kiesinger'in görevinin önemi bir defa daha belirmiş olmaktadır.

Kiesinger'in görevleri Nazi Almanyasının dış propaganda yayınlarını kontrol ve plânlamayla bitmemekteydi. Ayrıca Alman işgali altında bulunan ülkeleri Ribbentrop ve Goebbels tarafından yabancı gazetecilere gösterilmek istenen şekilde sunmakla da görevliydi. Bu konuda tanınmış İsviçre gazetesi «Weltwoche» 25.11.1966 tarihli sayısında «Kiesinger Dosyası» başlığı altında özellikle 25/7 - 4/8/1940 tarihleri arasında yapılan Fransa ve Belçika gezilerine işaret etmektedir. Bu gezi üzerine bölüm şefi Kiesinger, 21/8/1940 tarihinde bir de rapor vermiştir. Raporun bir bölümünde şöyle denmektedir:

«Röportajlar şu amaçları gütmekteydi:

1. Alman silâhlarının savaştaki dayanılmaz gücü hakkında dinleyicileri etkilemek,
2. Galip kuvvetlerin savaş sırasında ve savaştan sonraki davranışları üzerine bilgi vermek,

Bu şekilde Fransa'yı Avrupa'nın siyasal bakımından önde gelen güçlü bir devleti ve ileri medeniyet sahibi bir ülke olarak görmeye alışmış bütün dinleyicilere — özellikle Güney Doğu ve Lâtin Amerika'dakilere — bu kanılarının ne kadar yanlış olduğu ısrarla anlatılmıştır.»

Fransa gezisine benzer geziler Sovyetler Birliği'nin Alman orduları tarafından işgal edilmiş bölgelerine de yapılmıştır.

Kiesinger'in radyoyla yaptığı propaganda yayınları bütün ülkelere Nasyonal Sosyalistlerin emperyalist sloganlarını götürmekteydi. Yayınlardan Balkan ülkeleri ve Hindistan için olanlar yoğundu. Interradio AG radyo şirketi Balkan ülkelerine bu arada Türkiye'ye de daha yoğun yayın yapılabilmesi için ilk kademede 9 milyon mark harcanarak yeni bir istasyon merkezi kurulmasını onaylamıştı. Özellikle Yunanistan için yapılan yayınlar bu ülkedeki yoğun silâhlı direnme dolayısiyle büyük bir önem kazanmaktaydı, Tehditlerin etkilemediği Yunan halkının silâhlı direnmesini propaganda yoluyla yıkmak istemekteydi.

Hindistan için hazırlanan yayınlarsa, Hintliler tarafından hazırlanmakta, fakat Kiesinger'in sansüründen geçmekteydi. Bu yayınlar Hint kurtuluş hareketini Nasyonal Sosyalist düşüncelerle yozlaştırmak için çaba sarfediyordu.

Faşist Alman emperyalizminin propagandasını bütün dünyaya yaymak için çalışan Kiesinger, Nazilerin Yahudilere karşı giriştiği hareketlere de katılmıştır.

Orta dalgadan yayın yapan özel Fransız radyosu «Radio Cité» Fransa'nın işgalinden önce Yahudilerin mülkiyetinde bulunmaktaydı. Bu şirketin hisse senetlerine el konularak Interradio AG tarafından satın alınmasında oynadığı rol de kayda değer.

Hitler yönetiminin yıkılmasına kadar görev başında kalan Kiesinger savaştan sonra Ludwigsburg şehri yakınında 18 ay enterne edilmiştir. Diğer Nazi ileri gelenleriyle birlikte bulunduğu kampta Kiesinger kültür organizatörü olarak seçilmiş, ileride de görüleceği gibi hiçbir zaman Nazilerle olan ilişkisini kesmemiştir.

1948 yılında Hıristiyan Demokrat Partisi'nin Württemberg-Hohenzollern eyaleti teşkilâtı sekreterliğine getirilmiştir. Fransayla ilgili propaganda çalışmalarından ve Fransız Yahudilerinin mallarına el koyma işlemlerinde bulunduğundan dolayı Fransız işgal kuvvetleri ilgililerinin yaptıkları itirazlar Hıristiyan Demokrat Partisi ileri gelenlerinin gayretleriyle etkisiz hale getirilmişlerdir.

Kiesinger 1949 yılında Federal Almanya Parlamentosuna milletvekili seçilerek üç yıl önce tutuklu durumda bulunan eski bir Nazi için hayret verecek kadar kısa bir süre içinde «iyi bir demokrat» olmuştur.

İlk Fedaral Almanya Başbakanı Adenauer tarafından propaganda sanatındaki kalibiyeti ve organizasyon yapma niteliği keşfedilen Kiesinger kısa zamanda Hıristiyan Demokratların en parlak dış politika sözcüsü olmuş, bir süre sonra da Almanya'nın yeniden silâhlanmasının en ateşli savunuculuğunu yapmaya başlamıştır. 1958 yılına kadar Federal Parlamentoda milletvekilliği görevini yapan Kiesinger özellikle Almanya'nın yeniden silâhlanmasında önemli bir rol oynamıştır. General Hans Speidel'in belirttiği gibi Kiesinger'in özellikle NATO ile olan ilişkilerdeki siyasal çalışmaları önemli bir yer tutmaktadır. 1958 yılında Baden-Württemberg eyaleti başbakanlığına gelen Kiesinger, bu görevde kaldığı süre boyunca da Alman ordusu ve NATO ile olan ilişkilerini kesmemiştir. Bu konuda General Speidel şöyle demektedir: «Orta Avrupa'daki Müttefik kuvvetlere kumanda ettiğim altı buçuk yıllık sürede Baden-Württemberg eyaleti başbakanı benden genel durum ve askerî politika konusunda kendisine ve bakanlar kuruluna devamlı bilgi vermemi dilemiştir.» Gerek General Speidel, gerekse Kiesinger Avrupa'da «İleri Müdafaa» taktiğini, dolayısiyle saldırgan askerî politikayı destekliyen kişiler olarak tanınmışlardır.

«İleri Müdafaa» taktiği atom silâhlarını gerektirdiği için Kiesinger Alman ordusunun atom silâhlarına sahip olması için de çalışmaktadır. Görüldüğü gibi Hitler yönetiminde dış ülkelere faşist propagandayı yaymakla görevli Kiesinger, günümüzde intikamcı ve saldırgan Alman siyasetinin en ileri gelen yöneticisi durumundadır. 1966 yılı Kasımında Kiesinger Federal Almanya Başbakanı olurken, bütün dünya demokratlarının durumu kamu oyuna anlatma çabaları bu gerçeklere dayanmaktaydı.

Kiesinger'in başbakanlığını destekleyen Alman basınıysa çok ilginç özelliklere sahipti. Buraya dört örnek almaktayız:

1. **Spiegel :** Başyazarlarından en önemlisi Conrad Ahlers, İkinci Dünya Savaşı sırasında Norveç'te Alman Gizli Emniyet Teşkilâtı tarafından Alman basın çalışmalarını izlemekle görevlendirilmişti. Aynı şahıs Kiesinger tarafından Federal Almanya Bakanlar Kurulu basın sözcü yardımcılığına getirilmiştir.

2. **Die Welt :** Hamburg'da çıkan bu gazete Almanya'nın basın imparatoru Springer'in gazetesidir. Bu gazeteden başka bütün Springer basını da Kiesinger'in başbakan olmasını desteklemiştir.

3. **Christ und Welt:** Stuttgart'da çıkan ve Almanya'nın iki büyük haftalık politika gazetesinden biri olan bu gazetenin başyazarı Giselher Wirsing, Hitler yönetimindeki Almanya'da Kiesinger'in yanında Orta Doğuyla ilgili propaganda yayınlarını hazırlamakla görevliydi.

4. **National Zeitung:** Federal Almanyada hızla gelişmekte olan Yeni-Nazizmin en yüksek tirajlı gazetesidir.

Görülüyor ki eski Nazi Kiesinger belli başlı üç unsur tarafından desteklenmektedir. Bunlar da yukarıdaki gazetelerin özelliklerinden de kolaylıkla görebileceğimiz gibi eski Naziler - yeni Naziler - büyük sermaye sahipleridir.

1949 yılındanberi Amerikan emperyalizminin yerleşip şekil verdiği Federal Almanya on beş yıllık bir yerleşme döneminden sonra, bugün emperyalizmin saldırgan siyasetini bütün dünyada uygulayan bir ülke halindedir. Amerika'nın uzanmış kolu olarak emperyalist emellerle az gelişmiş ülkelerde yeni sömürgeciliğin, Doğu Avrupa ülkelerine karşı da saldırgan ve intikamcı bir siyasetin öncülüğünü yapmaktadır. Yukarıda geçmişine bir göz attığımız Kiesinger, yeni Nazizmin güçlendiği bir Almanya'da, eski bir Nazi olarak Hitler Almanya'sının genişleme politikasının mirascısı ve yeni metodlarla uygulayıcısıdır.

SABİHA SERTEL

Devrimci bir düşünürümüzü, yazarımızı, gazetecimizi kaybettik. Hem de taşına toprağın hasret, vatan topraklarından uzak...

Sabiha Zekeriya Sertel 1900 yılında Selânik'te doğmuştu. İlk ve orta tahsilini Selânik «Yadigâr-ı Terakki» okulunda yaptıktan sonra, özel bir cemiyetin kurduğu Fransız lisesine bir süre devam etmiş, daha sonra İstanbul'a gelerek Mehmet Zekeriya ile evlenmişti.

Mütareke'de İstanbul'a gelen Amerikan tetkik heyetinin başkanı Charles Crane, altı Türk gencinin Amerika'da tahsilini deruhte etmiş, bu gençlerin seçilmesini Halide Edib'e bırakmıştı. Sabiha 2. Sertel eşi M. Zezeriya ile birlikte Halide Edib'in seçtiği gençlerle Amerika'ya gitti.

Amerika'da Barnard Kolejinde lise tahsilini tamamladıktan sonra, New York School of Social Work ismindeki yüksek okulu bitirmiş, Columbia Üniversitesinde Sosyoloji tahsil etmişti.

Sabiha Zekeriya Amerika'dan dönünce, eşiyle birlikte «Resimli Ay», «Resimli Macmua», «Resimli Yıl», «Çocuk Ansiklopedisi» gibi dergileri yayınlamıştır.

Sabiha Zekeriya'nın en önemli yazıları «Resimli Ay» ve 1934 te yayın hayatına giren «TAN» da çıkmıştır.

Sabiha Sertel'in «TAN» da yayınlanan devrimci yazıları Alman Faşizminin yurdumuzdaki beşinci kolunu kudurtmuş ve faşistler Saraçoğlu hükümetinin de teşvikiyle TAN matbaasını talân etmişlerdir.

Faşizmin ayak sesleri giderek yükselince Serteller yurt dışına çıkmaya mecbur kalmışlar, bir süre Roma'da kaldıktan sonra, Bakû'de yerleşmişlerdi.

Telif Eserleri :

SEBİLÜRREŞATÇIYA CEVAP, İstanbul 1940 A. Halit Kitabevi Yayınları

TEVFİK FİKRET — MEHMET AKİF KAVGASI, İstanbul 1940 Tan Basımevi Yayınları

TEVFİK FİKRET (İdeoloji ve Felsefesi), İstanbul 1946, Yurt ve Dünya Yayınları

ÇEVİRİLERİ

SOSYALİZM (Kaustky) İstanbul 1935, Yurt ve Dünya Yayınları

KADIN VE SOSYALİZM (August Bebel) İstanbul 1935, yurt ve Dünya Yayınları

CİHAN HARBİNİN KISA BİR HÜLÂSASI (Leo Markum) İstanbul, 1939 Tan Evi yayınları

DEMOKRASİ NEDİR? (James Bryce) 2 cilt, İstanbul, 1939, Tan Evi yayınları

Sabiha Sertel'in «TAN» da yayınlanan devrimci yazıları Alman faşizminin yurdumuzdaki beşinci kolunu kudurtmuş ve faşistler Saraçoğlu hükümetinin de teşvikiyle TAN matbaasını talan etmişlerdir. Aşağıdaki yazı onun «TAN» da yayınlanan son yazısıdır.

Gazeteden Değil Umumî Efkârdan Korkmalı

İstanbul Halk Partisi Reisi hükümet gazetelerini davet ederek, bunlarla yaptığı bir içtimada, gazetecilere muhalif gazetelerle mücadele etmeleri tavsiyesinde bulunmuş. Bu hareket iktidar mevkiinde bulunan bir partinin muhalefetten korkusunu ifade eder. Demokratik bir memlekette muhalefet, münakaşa, âdi ahvaldendir. Sevildiğinden emin bir parti buna karşı tedbir almağa lüzûm görmez. Ancak, seçim zamanlarında muhalif veya muvafık umum partiler arasında bir mücadele başlar ki, bu devirlerde her parti bir propaganda ve aksi propoganda cihazını kuvvetlendirmeğe lüzûm görür.

Umumî seçim bir buçuk sene sonraya tâlik edildiğine göre Halk Partisinin muhalif gazetelere karşı şimdiden partili gazeteleri vazifeye çağırması, muhalefet organlarının çoğalması, yeni bir partinin kurulacağı havadisleri karşısında seferberlik ilân etmesi, ancak kendine güvenemediğine delâlet eder.

Gazete, ancak fikrin mümessilidir. Eğer halk bu fikirleri benimsiyorsa eğer kendi menfaatlarını müdafaa ettiğine inanıyorsa gazeteyi tutar, aksi takdirde hiç bir gazetenin, hiç bir fikrin halkı arkasından sürüklemesine imkân yoktur. Parti doğrudan doğruya bir sınıfın mümessilidir. Bütün halkı temsil eden bir parti, muhakkak surette bir sınıf hesabına diğer sınıfları ihmal etmeğe mecburdur. Parti, hangi sınıfı temsil ediyorsa, o sınıf partinin etrafında toplanır. Bunun içindir ki, iktidarda bulunan bir parti, bir sınıfa dayanan rakibini atmak, ekseriyeti etrafına kazanmakla yenebilir. Bu partiyi neşriyatla zayıflatmak bahis mevzuu olamaz. Neşriyat, eğer halkın düşüncesine ve menfaatlarına aykırı ise, kendi kendine erir gider. Tatlı vaadlere halk ancak bir zaman için inanır, mevcut muhalefet gazetelerine veya çıkacak olanlarına karşı partili gazeteleriin koparacağı gürültü ve kıyamet, halkı ne aldatmağa ve ne de şaşırtmağa kâfidir. Gazeteden değil, umumî efkârdan korkmalıdır.

TAN, 4 aralık 1945)

çağrı - I

Celâlettin ÇETİN

Bırak altın yaldızları
Gümüş suları

Ay ışığında kadın kalçalarını
Müzik dolaplarını

Borsa dolaplarını bırak

Gel hele, gel
Şu elimin sıcaklığını duy.

Bırak gitsin trenler gemiler
Uçaklar gitsin
Bir başkası gelecek üzülme
Bırak kürsüleri senetleri sepetleri
Denizi gören pencereleri
Uçan etekleri
Alkollü geceleri bırak
Gel hele, gel
Eskiden olduğu gibi
Damda yatalım gene
Serin sıcak.

Hem ben kötü olmuşsam şimdi
Kandırılmışsam
Tutup bir cambazı alkışlamışsam alanlarda
Ve dağa çıkmışsam
Ve adam vurmuşsam
Bu benim itilişim
Bu benim unutuluşum
Bu benim hor görülüşümdür.

Bak dağlarda ateşler yanıyor gene
Bir tay koşuyor alaca karanlıkta
Gözleri gece gibi,
Gözleri ürkek.

Bak silâhlar patlıyor gene
Uzun menzilli silâhlar
En sıcak en esmer ekmelere
Birlikte uzanmak var
Gel hele, gel
Eskiden olduğu gibi
Damda yatalım gene
Serin sıcak.

Muvaffak Şeref'in Kitabı Üzerine

Ahmet SAY

Gazete ve dergilerde yayımlanmış yazıların daha sonra bir kitapta toplanması, «kitap» olarak okuru genellikle doyurmaz. Okur, kitabın hacmını, olanaklarını göz önünde tutarak, konuyu bütünüyle izlemek ister. Eli altındaki kitap bu bütünlükten yoksunsa, ikide birde kipan bu filmin tatsızlığıyla karşılaşır. Düşünün yirmi formalık bir kitabı birkaç hamlede okumayı kafanıza koymuşsunuz ve sayfaları çevirdikçe sık sık şu sözler çıkıyor karşınıza: «Yazımızın çerçevesi onuyu kenine boyuna incelemeye engel olduğundan...»

Muvaffak Şeref'in TÜRKİYE VE SOSYALİZM adıyla yayımladığı kitap, her ne kadar eski yazılarını bir araya getiriyorsa da, biz genç kuşak için önemli bir soruya cevap vermekte örnek teşkil ediyor ve bu bakımdan doyurucu : Türkiye'deki devrimci mücadelenin son yirmibeş yılında neler söylenmiş?

En fazla otuz yaşında olan bir kuşak için, bizden önceki kuşağın mücadelesi büyük önem taşıyor. İki önceki kuşak, hemen hemen tarih oldu ve devrimci mücadele zincirinin o halkası; bizim kuşağın halkasına ekli değil. Ama son yirmibeş yılın mücadelesini yürütenlerle içiçeyiz. Bayrak yarışında, bayrağı kimlerden devir aldığımızı bilmek isteriz. Hangi koşullardan geçilerek bugüne varıldığını bilmek isteriz. Bayrağı gerçekte bizlere kimlerin ulaştırdığını bilmek isteriz. Çünkü, bundan sonra yürütülecek mücadelede de ister istemez onlarla beraberiz. Zincirin bu son iki halkası birbirine perçinli. Devrimciliği ciddiye alanlar için, perçinli olduğu kuşağı ve onun mücadelesini iyi tanımak, iyisini kötüsünü, korkağını yiğidini, yılgınını ayırdetmek gerekli. Sanıyorum ki, bizim kuşağın, genç kuşağın her temsilcisi, bu titizliği göstermek zorundadır. Titizlik göstermeyip, şunun bunun lâfına, garip tezkiyesine dayanmış olmak, bizlere pahalıya oturdu. Yılgın ile gerçek devrimciyi biz: 1962 yılında ayırdedebilseydik, mücadeleyi çok daha geliştirmiş, olurduk; en azından oportünistlerin işini altı yıl önce bitirmiş bulunurduk.

Muvaffak Şeref, bizden önceki kuşağın devrimci aydınlarından biri. Kitabında, 1941-58 yılları arasındaki yazılarını izliyoruz. Bu yıllar arasında kalan süreye bir ad koymak gerekse, «karanlık devir» demek yerinde olur. Kırkbir ile kırkbeş arası, II. Dünya Savaşının Türkiye'yi derinden etkilediği, savaşın kimler tarafından kazanılacağı bilinmediği bir sırada, Türkiye'de gerici unsurların, Faşist ve Nasyonal Sosyalist ağababalarına ayak uydurmaya çalıştığı, kayguyla, kıtlıkla geçen, karanlık tek parti devri... Kırkbeş ile elli arası ise, Demokrasicilik adı altında, partilerin egemen sınıfları ne pahasına olursa olsun, daha da palazlandırma yarışına girdiği, Türk sollarını ezmek için, türlü bahaneler uydurduğu çirkin yıllar... Elliden sonra, muzaffer egemen sınıfların terörünü hep biliyoruz. Muvaffak Şeref, işte bu yıllarda yazmış yazılarını.

Devrimciliğin ölçüsü gerçi sadece vazıyla, çiziyle uğraşmak değildir ama, bir yazar olarak, Muvaffak Şeref'in sözünü sakındığını söylemek, işleri gevşekten aldığını sezmek, imkânsız. Bildiğini dobra dobra söyliyen, karşı - devrimci gelişmeleri yüreklilikle göğüslleyen, doğruyu koymaya çalışan, önemli olayları günü gününe değerlendirerek, Türk sollarının görüş açısını halkımıza iletmeye çabalıyan, bununla da yetinmiyerek iktidarın halka karsı eylemlerinin peşini inatla kovalıyan, namuslu bir solcunun yazıları. bunlar. Hele bu yazılar, 1941 ile 1950 arasındaki solcular için, çetin olan yıllara rastlarsa...

Tarihsel tanımı içinde, Muvaffak Şeref'in bu karanlık yıllardaki çabasını, direnişini saygıyla karşılamak durumundayız. Üstelik, kendisi de o yıllarda, hangi koşullar altında bulunduğunun, fakat koşulların bütün ağırlığına rağmen, inandığı doğruyu yazmak gerektiğinin bilincinde. Orhan Veli'nin şiirleri üzerine, Sabahattin Eyüboğlu'na yazdığı açık mektupta, «İnsanlar anlaşıldı, hayatın da sırrı yok», «El konuşur söylermiş, bana ne?», «Karnım tok, sırtım pek, ver elini Edirne şehri» gibi mısraları, 1945 yılının koşullarında yadırgandığını görüyoruz. «Şiirde, yeni insanın duygularına, düşüncelerine, isteklerine değil de, yanan işçiliğe, ustalığa bakacağız. İnsaf et, olur mu bu?» diye soruyor, Eyüboğlu'na ve devam ediyor:

«İnsanlığın hâliyle ve bunun acısını yüklenen, bilincini taşıyan, geleceğine güvenen, sırasında dişlerini sıkan, küfreden, sırasında sevinen, gülen yeni insanın duyguları, düşünceleri, istekleriyle hiçbir ilintisi olmadığı halde...»

Ardından, gerçek ozanı şöyle tanımlıyor :

«Çağını temsil eden şair, ileri dünya görüşüyle gören, ileri insanca duyan, düşünen, isteyen ve bu öze en uygun şiir yapıları kurandır.»

Ve bugün, «Rakı şişesinde balık olsam» gibi mısralara takılmış olmasını, Orhan Veli'yi çağının şairi olmamakla nitelendirmesini aşırı bulmuş olacak ki, o zamanki yargısını hangi koşullar altında verdiğini, yazının sonuna eklediği bir dip notunda açıklıyor:

«Dünya, altı yıl boyunca, ecel teri dökmüştü, dökmeye devam ediyordu. Gerçi Türkiye savaşa katılmamıştı, ama, başta işçi sınıfımız gelmek üzere, şehir ve köy, Türk emekçileri — en azından — savaşa katılan ülkeler halkları kadar yoksunluklar içinde kıvranmıştı, kıvranmakta idi. Alman - İtalyan - Japon mihverinin zaferi, Türkiye'yi Alman hayat sahası içine atacaktı. Dış ticaret ve kültür ilişkilerimizle bu alana ayak basmıştık bile. Bir kısmı o günlerin yönetimine de sızan Türk faşistleri, gemi azıya almışlardı. Demek ki, Türkiye de ecel terleri dökmüştü, döküyordu...»

Oysa ki biz, yazarın 1945 yılındaki bu tepkisini, pek yadırgamıyoruz. Asıl yadırgatıcı olan, bugün sosyalizmin öncülüğünü yapar görünenlerin, savaşın bitimine kadar kuyruğunu kısıp saklanmaları, en karanlık günlerde gık bile demeyip, savaş sonrası biçimsel demokrasinin olanaklarından yararlanmak üzere türeyivermeleridir. Ortamına göre boynunu uzatıp, parsa toplamayı âdet haline getiren böyle biri. 15 Ekim 1945 tarihli Vatan gazetesinde, şunları yazıyordu :

«Kısacası, barışmaz iki kelimeyi korkmadan birleştirerek, diyelim ki: Fertçi bir sosyalizm tatbik edeceğiz, İşte benim tahayyül ettiğim gerçek hürriyet rejimi.»

Muvaffak Şeref, bu yılgınların, bu parsa toplayıcıların hak ettiği cevabı veriyor:

«Fertçi sosyalist olmıyan Tan Gazetesi yazarları, yani sollar, «Vatan haini» idi nazarında. Tan'ın hunharca yıktırılmasından sonra, yine Vatan gazetesinde (11 Aralık 1945) yayımlanan yazısında, 'tahrip edilen servetin, netice itibariyle millî servet olduğunu' vb. söyliyerek, 'temiz hislerin doğurduğu haklı endişelerle hareket' ettiklerine inandığı aldatılmış gençlere, gazeteyi yıkmak yerine, 'adaleti tahrik eyledikten sonra, fikre fikirle karşılık verme yolunu' tutmuş olsaydılar, o zaman, doğru hareket etmiş olacaklarını belirtecek, 'vatan hainlerini kuvvetin zifiri karanlığında değil, adaletin nuru içinde ve onlara savunma hak ve imkânları tanıdıktan sonra boğunuz' diyecekti.»

Tan gazetesinin yıktırılmsaı karşısında, «Vatan hainlerini boğunuz» diyen bir fertçi sosyalistin, bugün neden oportünizmin daniskasını oynadığını kestirmek, genç kuşak için zor değil artık. Bu konuda, Muvaffak Şeref'le birleşiyoruz.

Ne var ki, 1941 yılından 1950'ye kadar çalışkanlıkla yazı yayımlayan bir yazarın, neden 1950 yılından sonra birdenbire sustuğunu ve ancak 1956 yılında Forum dergisinde, Ataç'la Adnan Benk arasındaki bir edebiyat tartışmasına katılmakla, yeniden yazı yazmaya başladığını merak edebiliriz.

Biraz da kitapdaki yazılar üzerinde duralım:

1943 yılında, İNSAN dergisinde, üç sayı üstüste yayımlanan «MİLLET, Yalan ve Gerçek» başlıklı yazı, bugün üzerinde önemle durduğumuz bir konuyu içeriyor. Muvaffak Şeref, yirmi beş yıl önce yazdığı bu yazının sonuna uzun bir dipnotu eklemiş. Bu kısmı daha ilginç buldük: Konuya daha hâkim, sorunu daha sağlam koymasını biliyor.

Söyle başlıyor bu dipnotu:

«Bu yazı, iki kısımdan meydana geliyor: Birinci kısımda, Alman ve İtalyan faşistlerinin, millet görüşleri ile öteki burjuva görüşleri — eleştirili olarak — özetlenmiştir. (...) ikinci kısımda, J. Stalin'in tanımı açıklanmaya çalışılarak, Maksist millet görüşü — yine pek kısa olarak — açıklanmak istenmiştir. Stalin'in tanımı, 1912 de yayımladığı «Marsizm ve Millî Mesele» adlı kitabından aktarılmıştı.»

«Millet» yazısı, yazarının da kabul ettiği gibi, «son derecede kısa, bundan ötürü de yetersiz olmakla birlikte, konuyu incelememiş olanlara, oldukça derli toplu bir fikir verebilir.» Makalede, yazarın yalnız yirmibeş yıl önceki iyi niyetli çabasını izlemekle kalmıyoruz, aynı zamanda, ondört sayfalık dipnotu aracılığıyle, Asya Tipi Üretim Tarzı, Dil Sorunu gibi konulardaki görüşünü de öğreniyoruz. Özellikle Stalin'in «Marksizm ve Dil» adlı kitabının yarattığı yankılara, Muvaffak Şeref'in sağlam görüşünü eklenmiş görmek, yararlı oluyor. Gene de kendisinden bu konularda daha geniş çalışmalar yapmasını bekliyoruz.

Kitapta, en fazla dikkatimizi çeken yazılar, 1945 - 46'larda, demokrasicilik perdesi arkasında halkımıza yutturulanlar karşısındaki direnişini kapsıyanlar oldu. O günlerin koşullarında yazdığı bu uyarıcı yazılar, bizce en değerlileri. Hem de, sözünü eveleyip geveleyici yazılara bırakmamış. Sorunları somut olarak koymuş, aktüel konular üzerindeki görüşlerini inatla savunmuş. Şu başlıklara göz atalım : **«Milletlerarası iş konferansında, Türk işçisini yine kimler temsile yeltenecek?», «Hükûmetin son iktisadî kararları karşısında. Türk işçisinin durumu?», «Samet Ağaoğlu yine gayrete geldi», Devlet Maden İşletmelerinde İşçi Ücretlerine Yapılacağı Bildirilen Zamlar», Hükûmet İktisadî Tedbir ve Kararları Karşısında, Demokrat Partinin Tutumu» ilh...**

Görüldüğü gibi, yazar, 1945 - 1946 yıllarının hayatî konularında gereken olumlu davranışı göstermesini bilmiş; her somut meselede iktidarın ve Demokrat Parti muhalefetinin karşı devrimci tutumunu göğüslemeye çalışmış.

Bu yazılar arasında, «Hükûmetin, İktisadî Tedbir ve Kararları Karşısında, Demokrat Partinin Tutumu», başlıklı yazı, çok partili devre geçişin tahlilinde dayanılacak sağlam belgelerden biri özelliğinde. Demokrat Parti'nin kuruluş nedenini, sınıfsal niteliğini bu kadar açık, bu kadar canlı yansıtan bir yazı okumadık, şimdiye dek.

TÜRKİYE VE SOSYALİZM, yararlı bir kitap...

Almanya'nın silâh sesi

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

A. — Köpek köpeği (Emperyalizm, Emperyalizmi) ısırmaz

İkinci Emperyalist Evren Savaşında Alman Silâhını Sovyetler Birliği kırdı. Anglosakson Emperyalizminin kırık Alman silâhını onarmak için her şeyi yapacaklarını bilmek keramete bağlı değildi. Hele Amerikan Emperyalizminin, tıpkı Birinci Emperyalist Evren Savaşından sonraki gibi Alman Emperyalizmini diriltme şıringalarına hemen başlıyacağı, daha Yalta Konferansında belli olduydu.

Çörçil, Almanyayı, eski: Bavyera, Saks, Renan vb. bölümlerine parçalamak teklifini yapmıştı. Bu iş için kurulan Komisyon 2 defadan fazla toplanamadı. Roosevet: Amerikan askerlerinin Avrupa'da en çok 2 yıldan fazla kalmıyacağını Stalin'e vaadetmişti. Üzerinden çeyrek yüzyılı aşkın zaman geçti: Amerika Almanya'ya yeniden 45.000 asker yolluyordu. Roosevelt, çarçabuk öbür dünyaya gönderilmişti. Ardından Truman, 1945 Temmuz Potsdam Konferansında, Almanya'nın bir merkezde birleştirilmesi projesini getirmişti bile. Fransa veto etmeseydi: Alman Emperyalizmi 23 yıl önce diriltilmiş olacaktı.

Bunun böyle olacağı Savaş Boyunca Batı Emperyalizminin tavşana kaç, tazıya tut deyişinden belliydi. Alman Faşizmi Sovyetlere saldırdığı gün: Batılılar Kızılordunun Sibirya'ya dek silinip süpürülmesini beklediler. Çörçil'in ünlü «ADALETİN KILICI» söylevi bunu açıkça ilân etmişti. O görüşle ve sırf Faşizm, Sovyetleri yıktıktan sonra, hazıra konmak amacıyla Demokrat Emperyalizmler: «İKİNCİ CEPHE» kuracaklarını açıkladılardı. Uzun ve kanlı savaş yılları uzadıkça, her altı ayda bir adı anılan «İkinci Cephe» ertelendi. Şu yıkılası Sosyalizm bir türlü dayancını yitirmiyordu ki, Demokrat Emperyalizmler hazıra konacak bir «İkinci Cepheyi» açsınlardı.

Naziler Stalingrad önüne geldiler. İkinci cephe gene açılmadı. Beklendi. Kızılordu, Alman Ordusunun belini ortasından kırdığı gün, «İkinci Cephe» adlı temcit pilâvı yeniden ısıtıldı. Alman Emperyalizmi anasından doğduğuna pişman edilip, Kızılordu Alman sınırlarını aşacağı sıralar, en sonra «İkinci Cephe» açıldı. Görünüşte Demokrat Emperyalizmler «Sovyetlere yardım» için geliyorlardı. Gerçekte İkinci Cephenin: Alman Emperyalizmini korumaktan başka hiç bir amaç gütmediği ortadaydı. Demokrat Emperyalistler, son dakikada (Hitler'in son dakikasında) ALMANYA'NIN ÜÇTE İKİSİNİ SOSTALİZM'den kurtardılar. İkinci Cephenin Alman Emperyalizmini korumaktan başka amaç gütmediği sırıttı.

Onun için Stalin: «Allah bizi dostlarımızdan korusun, biz düşmanlarımızın hakkından nasıl olsa geliriz» demişti.

B. — Hitler iti ölmez:

Nazi orduları henüz kaçmakta ve Kızılorduca kovalanmakta iken toplanan Yalta Konferansı şu bildiriyi yayınlamıştı:

«Bizim (Sovyetlerle Demokrat Emperyalistlerin) bükülmez irademiz, Alman askerciliğini (militarizminî) ve Alman Nasyonal - Sosyalizmini kökünden yıkmaktır ve bunu öylesine yapmaktır ki, Almanya bir daha hiç bir zaman Cihan barışını bozamasın. Bütün savaş canilerini hemen mahkeme önüne çıkarmıya ve çarçabuk cezaya çarptırmaya kararlıyız.»

1945 ten 1964 yılına dek ne yapıldı?

Alman savaş suçlularını yargılayan Münich mahkemesi, yalnız hamamın namusunu kurtarmıya çalıştı. Sosyalizme giren Doğu Almanya'da kaç tane cinayet suçlusu Nazi varsa, hep birden, gizli, açık Batı Almanya'ya kaçtılar. Her gün bütün dünyaya bu kaçışların: Sosyalizm istenmediğinden olduğu yayıldı. Ona rağmen, Nazi kaatilleri ne denli çokmuşlar ki, 9 yıl içinde Doğu Almanya 16.572 Faşist caniyi yargıladı. 12.807 kişi hüküm giydi. 1578 kişi beraet etti. 2187 suçlu bulunamadı. Mahkûm edilenlerden 118'i ölüm cezasına, 231'i müebbet hapse çarptırıldılar, 5.088'i üç yıldan yukarı hapis yattı.

Bir de bütüne yakın Nazi suçlularının koltuğu altına sığındıkları Batı (Federal) Almanya'ya bakalım. Orası, nüfusça Doğu Almanyadan iki üç kat kalabalıktır. Kaçanları da hesaplarsak, Batı Almanya'da yüzbinlerce Nazi savaş suçlusu bulunuyor demektir. Bunlardan yalnız 12.457 kişi yargılanabildi. 9'u idam, 91'i müebbet hapis, 80'i kürek cezasına çarptırıldı. 7.000 sanık beraet ettirildi... Demek koca Almanya'da milyonlarla insanı gazla boğup, fırında yakanlar 9 kişicikmiş!

Bu «SINIF ADALETİ» nin anlamı açıktı. Emperyalizm, ister Faşist olsun, ister demokrat olsun tek amaç güdüyordu: Alman militarizmini ve Naziliği değil, Almanya'da ve gerekirse Alman azgınlarıyla dünyada sosyalizmi yıkmak! Bu işte yeryüzünün en gözü kararmış otomat hayvanları Almanya'da yetiştirilebilirdi. Efendisini tanımıyan şu veya bu Nazi başı veya kuyruğu, Adalet gösterisi ile milletleri kandırmak için, ortadan kaldırılabilirdi. Ama, NAZİLİK'in kendisi, Emperyalizmin vaz geçilemez silâhıydı. Sıra geldikçe kullanılacaktı. Gerekirse o Naziliğe «Cihan barışı gene bozdurulacaktı.»

Onun için Emperyalizm, önce gizli gizli, sonra açıktan açığa, bütün cinayet işlemiş sayılı Nazileri, Batı Almanya'nın bütün kilit noktalarında başa geçirdi. 1964 yılı cinayetle suçlu 1900 Alman faşisti, Batı Alman devletinde hemen her yeri tutuyorlardı. Nazi kaatillerinin Batı Almanya'daki rollerini anlamak için, şu bir kaç örneği göz önüne serelim:

21 tane Bakan ve Federal Devlet Sekreteri,
100 « Bundeswehr (Ordu) general ve amiralı.
828 « Büyük hâkim, Savcı, Yargıç.
244 « Dışişleri yüksek memuru, Bonn Elçisi, Konsolosu.
279 « Polis başı, «Anayasa koruyucusu» (adı verilen gizli polis) yüksek memurları.

Yâni, Batı Almanya'nın: Gizli, açık polisi, İçişleri, Dışişleri, Orduları, Adliyesi, en ince hesaplarla denenmiş Nazi kaatillerinin kontrolu altına sokulmuştur. Amerika ve Emperyalizm o eski kurt Nazi külhanbeğilerine güveniyor. Naziler de, bu güvence yerden göğedek elverişli olduklarını ispat için harıl harıl hazırlanıyorlar.

Emperyalist Alman silâhının bugünkü durumunu daha iyi kavramak için, birbirinden çıkan 3 tutumu gözönüne getirelim: 1 — Alman Emperyalist metodu, 2 — Alman Emperyalist doruğu, 3 — Alman Emperyalist tabanı.

C. — Faşizm metotları

İkinci Emperyalist Evren Savaşında Alman Emperyalizminin hangi karakter ve metotlarla çalıştığını öğrenmiyen kaldı mı? Tıp Doktoru G. Reins, Konsantrasyon kampında öldürülenlere rapor düzmek için çağırıldığı Neu-Sassfurt'ta şunları gö.rüyor:

«Kamp tutukluları yere uzanmışlardı. Onlar artık insan değillerdi; deriyle örtülü birer iskelettiler... Hep açlıktan ölmüşlerdi.»

Bu öldürülenlere, Nazi şefleri: **«Kan bozukluğundan»** yahut **«Asistoliden»** ölmüşler gibi rapor istiyor. Ve Herr Doktor da imzaları, ezbere bastığını saklamıyor... Burada Faşistin itliğine mi tutulursun, Doktorun davarlığına mı? Orta Alman, ister Nazi orman ayısı olsun, ister yüksek kültürlü, böylesine otomattır.

Peenemünde yeraltı işletmesinde kırbaç ve çizmeli tekmeyle çalıştırılanlar, Greifswald insan yakma fırınında kül ediliyorlardı. Bunların ele geçebilmiş tek tük listelerinde şunlar okunuyordu:

(Fransız) «No: 299: G. Charpentier: Âsilik etti. Kurşuna dizildi.»

(Türk) «No. 6: Haydar Kobura: Kaçarken tepelendi.»

(Slay) «No. 18: Stanislaus Kuşarski: Reichsführer SS - in emriyle asıldı.»

Bu uzayıp giden kısa trajediler kimin içindi? Savaş esiri yabancı sürgün, Yahudi, her milletten Nazi aleyhtarı kamplara yığılmışlardı. Alman Finans-kapitalistleri milyarlar vursun diye, yeraltı dehlizlerinde aç açına çalıştırılıyorlardı. Çalışamıyacak gibi olanlar, geri gönderilip yakılıyor, yerlerine yenileri sürülüyordu. Böylece, hem esir beslemek külfeti azalıyor, hem boğaz tokluğu bile düşünülmiyen köle işçiler harcanıyorlardı. Yağlarından sabun, küllerinden gübre, üzerlerinde çıkan kıymetli nesnelerden, Nazi sevgililerine armağanlar sağlanıyordu.

Alman Emperyalizmi için her şey mübahtı ve basitti. Örneğin, 6 Kasım 1944 günlü bir emir «Yahudi» yerine «Sonderdienstverpflichtete» (Özel hizmete ayrılmışlar) sözcüğünü öneriyor ve: «Çalışanlardan itaatsizlik gösterenler hemen Gestapo'nun yetkili otoritelerine haber verilecektir» buyuruluyordu. Emrin üstünde de kocaman bir: «GEHEİM!» (Gizlidir) damgası.. Cinayeti kimse görmiyecek!

Yalnız Güney Almanya'nın (Çekoslovak sınırlarının) Gestaposu emrinde 220 bin savaş esiri böyle çalıştırılıyordu. Esirlerin 100 bini Macar Yahudisi, 50 bini İtalyan, 5 bini İtalyan, 5 bini İtalyan subayı idi. Thuringe'nin Saxe-Anhalt potas madenlerinde galeri sistemiyle, dünyadan gizli yeraltı silâhı ve uçak fabrikaları kuruluyordu. «Çalışkandır, yamandır Alman milleti.»

Yeraltına köle işçi işletmelerinin başına «YAGER» (Avcılar) grupu geçmişti. O gruptan **«Schlempp grupu»** 3 muazzam finans-kapital konzern'i arasında işbölümü yapmıştı:

1. — REİMAHG işletmeleri (Reichsmarschal: Alman İmparatorluğu Mareşalı, Hermann Göring hava gemiciliği), 1944 yılı bir çok tekelci şirketin kaynaşmasından doğmuştu. «Schlempp grupu», korkunçluğu dillere destan olmuş Buchenwald Konsantrasyon Kampından 10 ayda getirttiği 15 bin işçiden 5 binini öldürmüştü. Öldürülenlerden: Hollandalı, Belçikalı, Fransız, Yugoslav, İtalyan, Leh, Çekoslovak, Sovyetli, İspanyol olarak fişleri ele geçirilebilenler 885 kişidir. REİMAHG, yalnız 1944 Eylülünden 1945 Martına dek 1017 köle yer.

2. — MALACHYT işletmelerinde tesbit edilebilen ölü sayısı 768 dir.

3. — SCHLEMPP grupu Çekoslovakyanın o zaman Leitmeritz adını alan bölgesinde çalıştırdığı köle işçilerden yüzde 28.4 ünün en kısa sürede **«Kayıp yüzdesi»** olduğunu, bu yüzde içinde hastaların bulunmadığını gizliyememiştir.

Nazi ordularının her girdiği yerde binlerce çeşidi işlenen cinayetlerden niçin Güney Almanyadakilerini andık? Bunların Çekoslovak sınırı oluşu yanında, bir başka yan var: Neu- Stassfurt kampı ve Schlempp grupu ile sıkı bağlı olan: Herren Doktor honoris causa Heinrich Lübke!

D. — Kibar İnsan kasabı Alman Cumhurbaşkanı:

Güney Almanya Silâh Şirketlerinin köle işçileri sinek kadar acımaksızın yiyen elebaşısının, **Batı** (Federal: Kapitalist) **Almanya** Cumhurbaşkanı Heinrich Lübke olduğunu işitirseniz, inanır mısınız?

Bir süre önce **Doğu** (Demokratik: Sosyalist) **Almanya** Hükümeti, Lübke'nin: 1) Gestapo ajanı, 2) Hitlercilerin güvençli adamı, 3) Konsantrasyon kamplarını kuran ve köle işçi sömüren kişi olduğunu ispatlıyan belgeleri, altlarında açık «Lübke» imzalarını taşıyan fotokopileriyle yayınladı. Tabiî bu belgeler Batılı Emperyalistler için birer «Başarı sertifikası» ve «İyihâl kâğıdı» yerine geçti ve Lübke'nin cidden Batı Almanya'nın Başkanı olmıya lâyık bir ulu kişi olduğunu ispatladı.

Bay Lübke, suçlamıya uzun süre karşılık vermedi. Tenezzül mü ederdi koskoca bir Emperyalizm Cumhurbaşkanı? Derken, susumanın ağırlığı arttı. En sonra 1965 Aralığında en çok satılan Batı Alman dergisi «der Spiegel» e **«Bernburg yeraltılarını tanımadığını ve inşaat gruplarının zorla işçi çalıştırmalarıyla hiç bir ilişkisi bulunmadığını»** açıkladı.

Kuru iftira mı yapılıyordu Herr Lübke'ye?

Bay Lübke'nin **«Bernburg yeraltıları»** dediği şey **«LEAU Konsantrasyon Kampı»** idi. 1941 yılı köle işçileri öldürerek çalıştıran **Schlempp grupu,** 1944 yazında Lübke'yi Schlempp'in yerine geçirerek «Yäger» grupuna katılmıştı. Bu olayı, o sıra Lübke'nin emrinde çalışmış mühendis E. Tomischke şöyle anlatıyor:

«1944 yılı Neu-Stassfurt yeraltı tuz madenleri galerisindeki tesisler inşaatını Bay Lübke şahsen idare etmiştir... Bay Lübke şefimdi. Her gün kendisiyle işim çıkıyordu. Peenemünde'deki işlerim için, daha sonra Ausburg'ta yıkılan Messerschmidt fabrikalarının yeniden inşası için o bana emir veriyordu. 1944 yılı Neu-Stassfurt'a gene Bay Lübke'nin emriyle gönderildim. Orada, Bay Lübke'nin yalnız Hava Bakanlığından Dornbergerle değil, aynı zamanda SS mensubu Reich (Alman Emperyalizmi) Emniyet Merkez Ofisi (gizli polisi) ile de işbirliği yaptığını öğrendim.»

«Bay Lübke'nin Neu-Stassfurt Konsantrasyon Kampının inşaatı gibi, Wolmirsleben çalışma kampının inşaatını da şahsen gütmüş olduğunu teyit ederim. Bundan başka Bay Lübke 400 tutuklu kadın için de bir Konsantrasyon kampının plânlarını yaptıysa da, bu iş gerçekleşemedi.»

«Bay Lübke'den aldığım tâlimata göre, SS Reichsführer nezdinde tanımadığım servislerle mutabık kalaraktan, Buchenwald Konsantrasyon Kampındaki sürgünler, Konsantrasyon Kampının inşaatında ve büyütülmesinde ve başka işlerde çalışacaklardı. Öyle de yapıldı. Neu-Stassfurt şantiyesi gibi, ona benzer Marienburg - Helmstedt'deki, Baalberg-Bernburg'taki, Salzgitter'e yakın Höxter'deki ve Hatmersleben'deki şantiyelerden de Bay Lübke tam sorumluydu.»

«Bay Lübke, 7-8 ini hatırladığım teftişlerinde, her güçlük ve ârıza gibi Konsantrasyon Kampından gelmiş sürgün iş-elinin kullanımı üzerinde de bilgi alıyordu. Her gün ısrarla daha büyük çaba gösterilmesini istemekte şiddet gösteriyordu. Güçlüklerden söz edip ,sürgünlerin Kamptaki sağlık durumları üzerine dikkatini çektiğim vakit Bay Lübke bana Reich'in varoluşu yahut varolmayışı söz konusudur, karşılığını karşılığını verdi.»

«1944 Şubatında Lübke bana: şimdi artık bozgun önüne geçilmez hale geldi. Birlikte Batı'ya gidelim; orada Schlempp inşaat grupu savaş ve konsantrasyon kampı inşaatı yapmadı, dedi.»

Acep şu anlatılan Lübke başka bir Lübke midir? O potu kıran, 1945 Mayısında Amerikan CİC (Counter İntelligence Corps) adlı casus teşkilâtı oldu. Alman Hava Bakanlığı memurlarından Wolfgang Lübke adında birisini yakaladı. Ona hiç LEAU'da bulunup bulunmadığını bir gün bir gece sordu. Köyünde incelemeler yaptı. Adamın LEAU'da bulunmadığı anlaşılınca kendisi bırakıldı. Şimdi o Wolfgang diyor ki:

«O zamanlar başka bir Lübke soyadlı adam bulunduğunu bilmiyordum. Ancak sonradan Heinrich ile karıştırılmış olduğumu anladım; çünkü bizim köyde benden başka kimseyi tutuklamamışlardı.»

Demek Amerikan casus servisleri de, sıcağı sıcağına Lübke'yi merak etmişler. Sonra, besbelli, meziyetlerini kavrayarak hizmetlerine almayı ve sırası gelince Almanya'nın başına geçirmeyi uygun bulmuşlar!

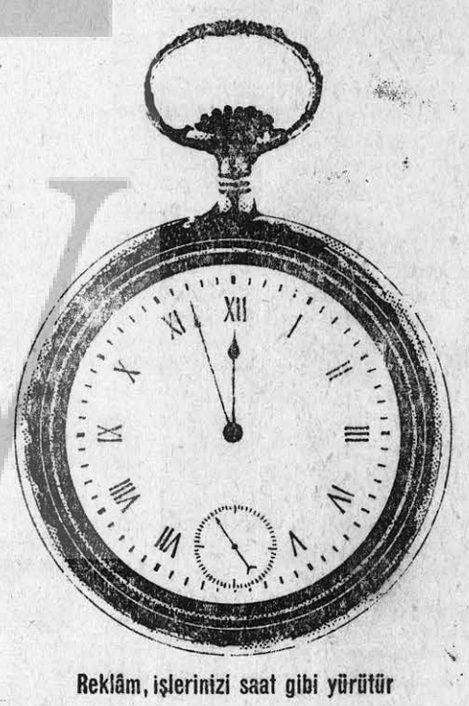

Reklâm, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLÂM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU
Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1. kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

(Basın : 60091/96)

TÜRK SOLU — Haftalık Gazete ☆ Sahibi: Şerif Tekben ☆ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Bora Gözen ☆ İdare yeri, Yazışma ve Abone Adresi: Babıâli Caddesi No. 28 İstanbul, Telefon: 27 39 61 ☆ Ankara Temsilciliği: Ahmet Say, Yüksel Caddesi Bayındır Sokak No. 43/A ☆ Dizgi ve Baskı: Son Telgraf Matbaası — Tel: 27 54 12

İstanbul Dağıtımı: Fuat Büte, Ankara Caddesi No. 34, Tel.: 27 89 49 ☆ Ankara Dağıtımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi ☆ Ege Bölgesi Dağıtımı: Orhan Özşişman, İzmir ☆ Yıllık Abonesi: Yurt içi 20 TL., Avrupa uçak: 60 TL., Amerika uçak: 150 TL ☆ İlân santimi 20 TL., Yayın İlânları % 50 indirimlidir.